

Četvrtak, 14. februar 2002.
Uvodna reč optuženog Miloševića
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio sudu
Početak u 9.00 h

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

prevodilac: Molimo vas da uključite mikrofona.

SUDIJA MEJ: Mikrofona bi trebao da bude uključen. Sada je uključen.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da li me sada čujete?

SUDIJA MEJ: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Rekao sam da se nadam i pretpostavljam da, sudeći po pravilima koja ste mi objasnili, neću biti prekidana. Voleo bih da počnem prikazujući video kasetu, tako da bih prvo želeo da prikažem kasetu, a posle toga da nastavim da govorim.

SUDIJA MEJ: Da, neka bude tako urađeno.

Pušten je video snimak

SUDIJA MEJ: Da li možemo dobiti prevod? Da li nam prevodioci mogu pomoći?

PREVODILAC: Traka je vrlo brza i prevodioci nemaju tekst, ali daćemo sve od sebe.

SUDIJA MEJ: Hvala. Pustite ponovo kasetu.

Pušten je video snimak

PREVODILAC: „Navodno iz humanitarnih razloga, ljudi u Jugoslaviji još uvek trpe posledice rata. Otrovnna uranijumska prašina i neeksplozirane bombe ugrožavaju situaciju na Kosovu. Ekološke posledice rata se čak ne mogu ni sagledati. Dobro je poznato da rat nije rešio situaciju na Kosovu, nego je pogoršao. Važan razlog za rat je bio navodni masakr u Račku. Od početka, nije bilo sumnje u pogledu tog pitanja, sumnje koja posle najnovijih istraživanja postaje jasnija. Izveštaj sledi. Ime ovog sela na Kosovu je Skorbac, ali je poznato kao Račak (Racak). Srbi su tamo doživeli užasan masakr, masakr koji je doveo do napada avijacije NATO-a. Dogodio se 1999. godine. Šef Verifikacione misije OEBS-a stigao je sa brojnim televizijskim ekipama. Pronašli su 44 tela. Voker (Walker) je rekao da je to masakr i da je to rezultat građanskog rata između Srba i drugih stanovnika. Takođe je mnogo ljudi ranjeno. „Treba mi nekoliko minuta da sredim misli. Ali šta se zaista dogodilo u Račku? Ovde na prištinskom univerzitetu, patolog je ispitao tela, i nije bilo sumnje da je to što se dogodilo u Račku zaista bio masakr“. Čuli smo je prvi put da priča na televiziji. Helen Ranta (Helen Ranta). „Svesna sam činjenice da je čitav prizor izrežiran i da je to nešto što je moguće uraditi. Ima mnogo indicija o tome u toku naše početne istrage, forenzičke istrage koja je kasnije sprovedena na licu mesta 1999. godine, i rezultati te istrage su poslani Međunarodnom sudu u Hagu.“

„Ambasador Voker je došao u Račak u subotu. To je bila njegova lična odluka, i on je događaj okvalifikovao kao masakr. Ja sam sistematski izbegavao da koristim termin masakr. Postoji sumnja da je to zaista bio masakr, ali šta je zaista moglo dovesti do tog događaja u Račku? Među mrtvima u Račku su bili pripadnici, Račak je bio jako uporište OVK, i siguran sam da ima dosta informacija koje pokazuju da je u Račku nesumnjivo bilo konflikta između srpskih snaga i OVK.“

„Nema sumnje u pogledu toga. Nezavisno od toga, rečeno mi je i čitao sam o tome, takođe, da su na tom mestu toga dana ubijeni borci OVK.“

„Šta se dogodilo u Račku: od 15. januara 1999. godine, srpski vojnici su patrolirali ulicama Račka. Tek kasnije, pronađena su 44 tela. Da li je navodni masakr bio rezultat konflikta između

srpskih snaga i OVK, mi nismo sigurni." Evo šta jedan drugi pripadnik kaže: „Videli smo Srbe kako dolaze, zauzeli smo položaje i otvorili vatru. Mislili smo da će se osvetiti na civilima posle svakog našeg napada. Račak, rezultat provokacije od strane OVK.” Stejt department (State Department) i Vašington (Washington), dobro poznata osoba, sa tajnim izveštajima u administraciji SAD, rekla je sledeće: „Oni će biti predstavljeni kao žrtve u svetu i to će omogućiti zapadnu intervenciju.”

„Nemački ministar odbrane je citirio ambasadora Vokera. U svom tajnom izveštaju nemačkom Ministarstvu odbrane, koji se odnosi na situaciju na Kosovu, kaže: „Albanci su verovatno ubijeni u napadu srpske policije 15. januara 1999. godine.” Jedan dan kasnije usledio je nastavak. Voker je 22. januara u Prištini priznao da, kada je obilazio Račak, nije bio obavešten o svim okolnostima u vezi događaja. Račak i SAD su bile glavne vesti, i gospodin Voker je dao sledeću izjavu: „Ovo je pojačalo mišljenje u svetu da nešto treba uraditi, i to je bio početak razvoja događaja koji će dovesti do bombardovanja. Mrtvi u Račku, mislim da nikada nećemo saznati pravu istinu, ali vazdušni napadi i bombardovanje su prekrili tišinu.”

„Ovo je ono što je rekao Hajnc Loku (Heinz Loquae): „Voker je prikupio brojne novinare. Otišao je na lice mesta, kratko vreme posle događaja, i rekao da je ono što se desilo u stvari masakr Srba. U tom određenom trenutku, on nije bio u stanju da dà bilo kakav sud. Njegovo mišljenje je usvojio OEBS, UN i sve vlade sveta. Jedan dan kasnije, održan je sastanak u NATO-u. To je bio neobičan sastanak, i to je bilo sasvim neobično. Svojim ponašanjem, Voker je potpalio plamen rata, rata koji će predstavljati kršenje međunarodnog prava, rata koji su mnogi civili platili svojim životima, rata za koji su odgovorni nemački političari. Šta se zaista dogodilo na Kosovu? Da li je korišćena propaganda da se zavara nemačko javno mnjenje?”

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ima još.

Pušten je video snimak

PREVODILAC: „Dragi sugrađani, NATO je noćas počeo sa vazdušnim napadima na vojne ciljeve u Jugoslaviji. Alijansa će zaustaviti dalje kršenje humanitarnog prava.“ „Jugoslovenski predsjednik Milošević tamo vodi nemilosrdni rat. Mi ne vodimo rat, mi smo pozvani da nađemo rešenje, mirno rešenje, ali čak i korišćenjem vojnih sredstava.“ „Ovaj snimak pokazuje da je stanovništvo od prvih dana rata na Kosovu bilo zavedeno, prevareno. Ovako su činjenice izvrtane da bi se manipulisalo i lagalo. Ovaj film pokazuje zašto su bombe pale na Beograd. Laž počinje.“

„NATO je tvrdio da baca bombe da zaštiti živote kosovskih Albanaca, ali kada su pale prve bombe, videli smo ovakve scene. Srbi koji su bili uplašeni otišli su da se sakriju u podrumima i skloništima koja su postojala u gradu, iako ih je bilo vrlo malo. Spiker sa srpskog radija je rekao da se grupa aviona približava Beogradu i zatražio je od građana da pogase svetla.“

„Pažnja, pažnja. Velika grupa neprijateljskih aviona se približava Beogradu. Molimo građane da se sklone i da čekaju.“

„Strah je bio vidljiv kod srpske dece, čak i pre nego što je bombardovanje počelo. Ovo su slike koje je snimila jugoslovenska televizija. Strah od rata je bio nedeljiv. Ovo je slika rata. NATO snaga je znala za moć slika. Najvažnija stvar je da je neprijatelj imao monopol nad slikama i imidžima koji će pokazati svetu taktiku NATO-a, ne Miloševićevu.“

„Pre nego što su namerne brutalnosti nanete, mnogo novinara je reklo da i Milošević ima slike, takođe i reči, ali kome verujemo? Slikama ili rečima? Sledeći put kada CNN ili bilo ko drugi pokaže kolone izbeglica, moći ću da im kažem da im verujem. Ali vidite ovo, masovne grobnice, ljudi koji su bili namerno ubijani i bacani u te masovne grobnice. Na čijoj ste strani? Ali NATO nije imao slike masovnih grobnica. Sve što su imali bile su slike albanskih izbeglica sa Kosova. I možete da vidite strah i patnju na licima tih ljudi, kao što možete da vidite i druge malopre. Ali šta nam ove slike govore? Šta nam one pokazuju? Da li one pomažu NATO-u? Da li deluju kao apel govoreći: 'Spasite nas'.“

„Zar nije ljudska patnja užasna stvar? Ljudska prava Albanaca na Kosovu, da li je to prioritet ili nije? Nemački ministar odbrane Rudolf Šarping (Rudolf Scharping) objašnjava 1999. godine

zašto je poslao nemačke vojnike u rat na Kosovo: „Mi nikada ne bismo preduzeli vojne korake da se nije dogodila ljudska katastrofa sa 200.000 izbeglica sa Kosova i preko 400 izbeglica, i još uvek nepoznati broj mrtvih, bezbrojni mrtvi čak i pre NATO bombardovanja. OEBS, Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju, trebalo bi to da zna, jer su njeni posmatrači na Kosovu redovno izveštavali o događajima tamo u martu 1999. godine. Jedan od izveštaja je rekao da ima 39 mrtvih.“ Da li je humanitarna katastrofa predstojala?

„Nemački generali ili američke diplomate koje su bile na Kosovu, rekli su sledeće: „Osnov legitimnosti nemačkog učešća je bila humanitarna katastrofa. Humanitarna katastrofa te vrste, kao međunarodna pravna kategorija koja bi trebalo da opravda intervenciju na Kosovu, postojala je pre rata.“

„Sve do početka vazдушnih napada NATO-a, nije bilo humanitarne katastrofe. Naravno, postojali su humanitarni problemi. Bilo je mnogo izbeglica, ali to je tako kako je. Ljudi su napuštali svoja sela kada su Srbi preduzimali akcije protiv OVK i onda su se vraćali kućama. Činjenica je, što je bilo opštepoznato, da su ljudi znali da će se humanitarna katastrofa dogoditi tek kada počne bombardovanje. Raspravljali smo o tom problemu na licu mesta.“

„Ja dajem mišljenje. Nema izveštaja OEBS-a koji govore o humanitarnoj katastrofi. Situacija koja je postojala na terenu je slična slikama koje sada prikazujemo: snage se bore protiv regularnih jedinica vojske, građanski rat. To je ono što je OEBS naveo u svom izveštaju.“

„Stanovnici sela bi bežali pre ovakvih juriša. Kasnije, u većem delu, oni bi se vratili svojim domovima, koji su često bili uništeni.“

„NATO je u Briselu bio upoznat sa izveštajima OEBS-a koji su se poklapali sa njihovim sopstvenim izveštajima. Ipak, ovi detalji i znanje nisu bili učinjeni javnim, na bilo kojoj od brojnih konferencija za štampu. Naprotiv, na poslednjem sastanku NATO-a, 14. marta 1999. godine, pre nego što je izbio rat, oni su rekli da bi se moglo reći da je nasilje došlo od terorističkih aktivnosti OVK, i da su Srbi reagovali previše nasilno. Ali u to vreme, oni su mislili da se ta situacija može sakriti. Bez obzira, NATO snage su se

pripremile za napad na Jugoslaviju. U isto vreme, nemačko Ministarstvo odbrane je održalo sastanke, ali ni oni, takođe, nisu mislili da humanitarna katastrofa predstoji. I dokumenti Ministarstva odbrane u pogledu situacije na Kosovu govore nešto drugačije od onoga što je rekao Rudolf Šarping. Ovde imamo citat iz tajnog izveštaja, obaveštajnog izveštaja nemačkog Ministarstva odbrane. „U proteklih nekoliko dana, nije bilo značajnijih sukoba između srpskih snaga i OVK. Srpske snage bezbednosti su ograničile svoje akcije na rutinske operacije, na kontrolu i patroliranje oblasti, da bi proverili oružje i kontrolne punktove na glavnim putevima.“

„Ali pripreme za napad su ipak bile u toku. Kada su pale prve bombe, ipak, NATO zemlje nisu dale punu podršku tome. Političko rukovodstvo je onda preuzelo vođstvo. Oni su bili demokratski predstavnici ljudi i znali su koje vesti su važne za njihove zemlje.“

„Rudolf Šarping je zaista odradio dobar posao. To nije bio lak posao, posebno za Nemačku, za koju je u poslednjih 50 godina odbrana bila jedino osiguranje zemlje, pre nego intervencija njenih vojnika. Psihološki gledano, ova nova definicija bezbednosne politike nije bila laka. Ne samo ministar Šarping, nego i kancelar Šreder (Chancellor Schroeder). Oni su bili sjajni primeri političkih vođa i u njihovim pokušajima da informišu javno mnjenje, ja sam vrlo sretan da su Nemci to razumeli. Sa svom kolateralnom štetom koja se dogodila, oni su ostali na pravcu. Da smo izgubili nemačko javno mnjenje, izgubili bismo javno mnjenje u čitavoj alijansi.“

„Borba za javno mnjenje se zahuktavala. Ratna propaganda za domaće svrhe više nije bila dovoljna. Priština, glavni grad Kosova, bila je poprište ratne propagande koja se fokusirala na fudbalski stadion i možemo videti uništenje i tragove uništenja oko stadiona danas, iako je trava negovana.“

„U to vreme, Srbi su imali logor za Albance u toj oblasti, i Rudolf Šarping se obratio javnosti 1999. godine, iznoseći tu tvrdnju. Važnije je šta se dešava na Kosovu sada, kada čujemo da u severnoj Prištini postoji koncentracioni logor, kada čujem da su nastavnici i učenici okupljeni i da su nastavnici pobijeni pred očima svojih đaka, kada se apelovalo na srpsko stanovništvo da

velikim slovima ispišu 'S' na svojim kućama da ne bi bili proterani. Nijedan civilizovani Evropljanin ne bi mogao da zatvori oči pred takvim stvarima."

„Slovo 'S' za zaštitu Srba u Prištini nije postojalo ni na vratima, ni u podzemnim prolazima fudbalskog stadiona. Mogla je da bude tu samo fudbalska lopta ili opušak ponegde. Ali Rudolf Šarping, čak i posle rata, u svom žurnalu, govorio je o brojnim zatvorenicima koji su tamo držani. Nemački ministar spoljnih poslova je uporedio Srbe sa nacistima u mnogo prilika."

„Sve do dan-danas, i Šarping i Fišer (Fischer) su ostali pri svojim stavovima. Rekao sam da je bilo svakog razloga da se veruje da su ljudi držani u podzemnim prolazima ispod stadiona. Pokušali smo da razjasnimo ovo pitanje, ali imamo izjave očevidaca. Ako je neko znao za ovo, to mora da je bio Keljmendi (Kelmendi), kosovski političar. Njegova kuća je odmah pored stadiona."

„Kao što vidite, imamo dobar pogled na stadion odavde. Može se sve videti. 'Nisam primetio nijednog zatvorenika u to vreme. Stadion je korišćen kao heliodrom'. I dok on priča sa nama, može se videti tim kako se pojavljuje na stadionu. Ovde se može sleteti helikopterom, to je sve. Oni su se ukrcavali i iskrcavali iz helikoptera. Fudbalski stadion u Prištini, koncentracioni logor? Ne. To je bila ratna propaganda i nešto što je bilo zakuvano."

„Voleo bih da kažem da je poredenje Aušvica (Auschwitz) i situacije na Kosovu – besmislica. Ja se stidim kao Nemač, da nemački ministri izjavljaju takve stvari. I mislim da bi Nemce trebalo izvesti na sud za izgovaranje sličnih fraza. Kada nemački ministar govori o koncentracionim logorima na Kosovu, to je isto kao kada se kaže da su koncentracioni logori istorijska situacija i da su postojali za vreme nacista u Nemačkoj. Mislim da je nečuveno da Nemci koriste poređenja te vrste."

„To nije samo ratna laž koja je otišla u svet da bi se obezbedila podrška ostatka sveta. Ovo je Rogovo (Rogove), malo selo na Kosovu. Ostalo je praktično netaknuto tokom rata. Sada, dve godine kasnije, ljudi se ponovo bave poljoprivredom, svakodnevnim seoskim životom. Ipak, Rogovo ima tu specijalnu važnost za rat na Kosovu. Priča počinje na imanju Sefika Beriše (Sefik Berisha). Ovo je priča koja će kasnije doći na naslovne strane u udaljenoj

Nemačkoj. Ovo je 29. januar, 1999. godine, dva meseca pre nego što će početi vazdušni napadi NATO-a. Susedi su odjednom čuli pucanje iz pravca Berišine kuće. Šta se dogodilo? Tada, 29. januara, dogodila se sledeća stvar. Ovo je susedova izjava: Bio je petak, 5 sati ujutro, kada je to počelo u susedovoj kući, u Berišinoj kući. Rafali su se čuli iz automatskih pušaka. To je trajalo tri ili četiri sata. Mi smo se probudili. Sve smo čuli. Tri ili četiri sata kasnije, pucanje je počelo da jenjava. Oko deset sati, grupa policajaca je došla do nas iz ovog pravca. Moj otac i ja smo ih videli. Kada su došli na oko 50 do 60 metara od nas, nisam imao drugog izbora, sem da bežim. Pobegao sam u suprotnom pravcu. Ovaj izbušeni minibus, sa rupama od metaka, ostao nam je da nas podseća na te dane." Ipak, šta se dogodilo u Rogovu? Masakr Srba nad nedužnim civilima. To je ono što je rekao Rudolf Šarping. Dva meseca kasnije, 27. marta 1999. godine, ministar odbrane je predočio dokaze: „Ono što vam sada prikazujemo, zahteva dobre nerve, i to pokazuje brutalnost sa kojom je sve počelo. Kada pogledate ove fotografije, lako ćete videti o čemu se radi. Možete videti uniforme srpske specijalne policije, tu je bila i srpska vojska, i teški kriminalci."

„Ovo su strašne scene, i moram da dam sve od sebe da kontrolišem svoj glas da ne eksplodira. Ovo je ono, zbog čega vodimo rat. To je ono što su naslovi u novinama govorili. Ipak, njegovi saradnici su znali da nije bilo masakra. Poverljivi obaveštajni izveštaji govorili su da ovo nije masakr nad nedužnim civilima."

„29. januara, jedan srpski policajac i 29 Albanaca ubijeni su u Rogovu. To je bio konflikt, a ne masakr, kao što je to tvrdio ministar odbrane. Ove slike su napravile zapadne TV stanice i one pružaju dokaz o tome šta se zaista desilo. Vojna oprema i oružje, pored tela navodnih civila koji su nosili vojničke čizme sa znakovima OVK. Ipak, šta se dogodilo pre nego što su došli zapadni novinari?"

„Primer koji se tiče Rogova, na čemu se ovo zasniva?"

„Pa, na izveštajima posmatrača koji su prvi došli tamo."

„Da li ste napravili direktnu sliku onoga što se desilo u Rogovu, kao što su se stvari zaista odigrale?"

„Da, to je sasvim tačno. Prvi posmatrač OEBS-a koji je stigao, jeste ovaj čovek sa leve strane. To je nemački policajac Henig Henš (Hennig Hensch).“

„Tačno je da ono što je ministar odbrane izjavio prvog dana u izjavi, ono što sam čuo i video na „Dojčevele“ (Dojcvete), ne odgovara onome kako bih ja u stvari opisao događaj.“

„Zvanični izveštaj o događajima u Rogovu ne pominje masakr nad civilima. Ovde sam pronašao izbušeni minibus sa ukupno 14 tela. Tri tela su bila van vozila. U garaži je bilo još pet tela OVK boraca u uniformama. Tri stotine metara dalje, pronašli smo još tela. Tela koja su pokazana od strane ministra odbrane, sakupili smo ih zajedno na jednom mestu, srpski policajac, ja i dvojica mojih ruskih kolega.“ Naime, kako je video snimak načinjen u pogledu navodne egzekucije, i ono što je ministar Šarping rekao, nema nikakve veze sa stvarnim događajima. Sasvim je jasno da nije bilo masakra nad civilima, jer prema izveštajima OEBS-a, čak su i OVK komandanti rekli da su borci za Veliku Albaniju sami prouzrokovali gubitak svojih života. Ipak, nemački ministar je ovo pretvorio u masakr.

„Njujork, april 1999. godine. Dok je Šarping govorio o nepostojećem masakru i koncentracionim logorima koji nikada nisu postojali, proces se zahuktavao punom parom. U Nemačkoj i SAD, atmosfera rata je stvarana, jer su NATO napadi bili protivni međunarodnom pravu. Samo su UN imale mandat da vode ovakvu vrstu rata. Ipak, nije bilo takvog mandata. Ljudi iz obezbeđenja su bili vrlo zauzeti onda, zato što su šefovi država ili vlada imali sastanak. I debate iza zatvorenih vrata su postajale sve oštrije.“

„April 1999. godine. U UN su se vodile debate o ratu. U isto vreme, vazdušni napadi su se nastavljali. Šest hiljada puta ukupno, bez odobrenja UN. To nije iznenađenje, jer je politika SAD dobro poznata u Ujedinjenim nacijama i takođe njihov stav prema svetskoj organizaciji. Već 1993. godine, Klinton je u tajnom izveštaju istakao kakva je američka politika. „Ako je neophodno, ići ćemo sa UN, a ako je neophodno, bez njih.“ Tako da je NATO trebalo da odluči u ime UN, pre nego da stvari krenu u drugom pravcu. Intervencija na Kosovu dogodila se bez manda-

ta UN i to je očigledna povreda međunarodnog prava. Nemački ministar odbrane je učestvovao u tome. Ali zašto?"

„Važni američki savetnik je imao pristup tajnim američkim planovima. Neki od članova administracije koji su bili uključeni u spoljne poslove rekli su da je Kosovo samo početak budućih ratova koje će NATO voditi u dalekim zemljama. Vašington nije brinuo o svojoj vodećoj ulozi u NATO-u, jer ona nikada nije dovedena u pitanje. Videli smo da je NATO dobijao novu ulogu koja je bila sasvim različita od razloga zbog čega je uspostavljen, što je u početku bila defanzivna uloga. Ovo su premise NATO-a. Da li je NATO trebalo da bude novi svetski policajac? Što se tiče SAD, to je možda uobičajeni stav, ali bi bilo teško objasniti američkoj javnosti i svetskoj javnosti jer je rat na Kosovu bio sve više kritikovan, posebno kada su avioni promašivali vojne ciljeve i pogađali kolone ljudi koji su se kretali. Oni su to nazivali kolateralnom štetom, ali je javnost postajala sve više kritički nastrojena prema udarima NATO-a, posebno u Nemačkoj.“

„Početkom aprila 1999. godine, iz štaba NATO-a sledili su pozivi da se smanji kolateralna šteta. Pošto je kolona izbeglica u Đakovici napadnuta, odobravanje u mnogim zemljama, uključujući Nemačku, opalo je za 20%. Morali smo da radimo žestoko da bismo ponovo zadobili poverenje javnosti. Milošević je napravio grešku kada je počeo da proteruje albansku populaciju ka Makedoniji i Albaniji. To su bile reke ljudi koje su prelazile granicu i bile su tu TV ekipe koje su to snimale na granicama, i tako je ponovo zadobijena podrška za NATO vazdušne udare.“

„Ovo su slike Džejmija Šeja (Jamie Shea). Ovi dokumenti su Miloševićeva pogrešna ratna propaganda. Slike albanskih izbeglica na jugoslovensko-makedonskoj granici, svako veče, u svakim vestima, ova vrsta materijala je mogla biti viđena, patnje i proterivanje. Ipak, u Nemačkoj, očigledno, ove slike nisu bile dovoljne. Počelo je da se govori da su Srbi planirali etničko čišćenje Kosova dugo vremena. Ubistva na Kosovu su dobila ime: 'Operacija Potkovića'.“

„Sada ću vam govoriti o onome što se događalo još od 1998. godine, sve na osnovu operativnog plana „Potkovića“. Neki delovi pokazuju da ne samo da je srpska vojska pripremala

isterivanje albanskog stanovništva, već da je to u stvari i počela. Ovo pokazuje kako su te sistematske akcije bile planirane u oktobru 1998. godine i kako su se nastavile u januaru 1999. godine. Ovo je trebalo da bude operativni plan. Srpske jedinice, poslate u obliku potkovice, okružuju albanske civile i proteruju ih. Pre bombardovanja, Srbi su sistematski sprovodili akcije protiv albanskih civila. To je ono što se govori u ovoj brošuri, i ovo je slika koja će to da potvrdi. Ipak, datum ovde, kaže, april 1999. godine, što znači, pošto su počeli vazdušni napadi NATO-a. To je ono, zbog čega ono što se dogodilo u selu Randubrava (Randobrave), nije dokaz postojanja plana 'Potkovicica'."

„Randubrava danas. Ima vrlo malo znakova rata. Ovo je rekonstrukcija. Crepovi sada pokrivaju krovove, seljani su ih dobili od nemačke organizacije. Ipak, da li su to bili Srbi, koji su napali selo i spalili kuće, kako je to rekao ministar Šarping? U tom slučaju, to bi potvrdilo postojanje plana 'Potkovicica'."

„Seljani su napustili selo 25. marta, posle vazdušnih napada NATO-a. Uveče, dobili smo naređenja od OVK, da treba da evakuishemo stanovništvo. 26. marta, ovde u ovom selu niko nije ostao. Izveli smo sve iz sela Miruša (Mirushe), i tek onda su Srbi počeli da pucaju. Mi smo bili borci OVK. Mi smo se branili, ali to je bilo nemoguće. Bili smo bespomoćni protiv tenkova i pušaka."

„Bilo je ukupno 85 boraca, ali bilo je i drugih ljudi, takođe. Ukupno je bilo 120 boraca. Ovo je imalo malo toga zajedničkog sa planiranim proterivanjem civilnog stanovništva. Da li je ministar Šarping sejavao istinu u svojoj brošuri?"

„Nije lako. Posle svega, tu su i izjave svedoka, ljudi koji su pobjegli. Bilo je ljudi kojima je prećeno smrću i koji su svedočili bez obzira na to. Nije bilo posmatrača OEBS-a pre nego što su počele borbe. Rudolf Šarping u svojoj brošuri ne govori samo o selu Randubrava kao dokazu operacije „Potkovicica“. Još jedno selo je napadnuto, ali je ova fotografija takođe iz aprila 1999. godine. Ovde se nalazi selo, ono koje pominje ministar odbrane u svojoj brošuri. Ipak, selo nije Crkvice već Krsnica. Čak i danas se mogu videti tragovi rata. Mnoge kuće su bile srušene sa zemljom. Trebaće dosta vremena da oko stotinu seljana ponovo izgrade svoje kuće. „Hvala“, kažu deca na nemačkom jeziku, jer je materijal za

izgradnju došao od nemačke humanitarne organizacije. U Pregadici, Srbi su želeli da unište kuće ove dece, zauvek, na posebno perfidan način, kaže se u brošuri. Prvo bi Srbi zapalili sveće na krovu, a onda bi uključili gas u podrumu kuće. Ipak, ovo nije bila reakcija na vazdušne udare, već na operaciju povezanu sa planom „Potkovića”, kaže Šarping, znači planirano uništenje, pre nego što su otpočeli vazdušni napadi NATO-a. Ipak, u Pregadici, ljudi su se izgleda sećali nečeg drugog.”

Sve ovo se dogodilo već u junu 1998. godine. Bilo je mnogo ljudi tamo, iz VJ, koji su se približavali iz pravca susednog sela. Ipak, uspeli smo da odvratimo vojsku. Onda smo mi napali njih i otvorili smo vatru iz teškog naoružanja. I to je trajalo četiri dana, zapravo četiri nedelje. Praktično, nije bilo nijednog mesta gde nije pala granata. Tako je bilo u ovoj oblasti.

„Razaranja se dogodilo u junu 1998. godine. Ipak, po Šarpingovim rečima, Milošević je napravio plan „Potkovića” tek u decembru 1998. godine. Šta se dogodilo sa svećama i sa gasom o kojima je govorio Šarping? „Ne, kuće u našem selu nisu spaljene na taj način. To se dešavalo na različite načine, ali ne na taj način. Kuće su bile dizane u vazduh zbog granatiranja, ali ne zbog sveća i gasa.” Ponovo nema dokaza o tom navodnom planu „Potkovića”, ali postoje dokazi o manipulaciji i falsifikovanju Ministarstva za informacije. Ova priča da su Srbi ulazili u sela i da su puštali gas u prizemlju i palili sveće na krovovima i na tavanu pokazuje da taj metod uopšte ne deluje. Ne može se zapaliti kuća na taj način. Stvarno? Ne, to ne funkcioniše na taj način. Hemijski, fizički. Nema šanse. To mora da je bila informacija koja je dobijena od svedoka koja je ili netačna ili uopšte nije proverena. Zato, preporučio bih vam da ponovo testirate to, ali ne sa gasom, već sa bocom gasa. Ipak, ne funkcioniše ni u jednoj varijanti. Gas je teži od vazduha. Ministar je takođe primetio kako je lako detektovati takve laži i manipulacije. Kasnije, fotografije ova dva sela su ponovo pokazane, ali bez pomenutog teksta. Ovo je izdanje iz 1999. godine, i tekst je uklonjen.”

Maj 1999. godine. Ovo je drugi mesec rata. Sve je više i više nemačkih pilota koji se pripremaju da uzmu učešće u napadu i znamo da su civilne mete pogađane, ne samo vojne mete. NATO

je koristio specijalne destruktivne bombe na Kosovu. Uprkos nepopularnom režimu u Beogradu, nemačko javno mnjenje je počelo da se pita da li je intervencija na Kosovu opravdana. Uprkos Šarpin-govim optužbama da je plan operacije „Potkovicica” postojao, nije bilo dovoljno dokaza da se to održi.

„Dve godine posle rata pitali smo Rudolfa Šarpinga još jednom šta se dogodilo sa operacijom „Potkovicica”. Imali smo obaveštajne informacije koje sam dobio početkom aprila 1999. godine od ministra spoljnih poslova. Pitao sam naše eksperte da provere tu informaciju i da ih uporede sa informacijama iz službe elektronskog praćenja za presretanje razgovora srpskih paravojnih formacija, što je i urađeno. I tek kada je napravljeno poređenje potvrdilo naše sumnje, mi smo ih javno iskoristili. Zatražio sam sastanak sa ministrom odbrane, i sastanak je zakazan za novem-bar. Rekli su mi da nije postojao plan za operaciju „Potkovicica”, već samo da su događaji na Kosovu pokazali događaje koji su se već odigrali, i mi smo mogli da proverimo te događaje na osnovu izveštaja OSCE-a. Operacija „Potkovicica” nije postojala. To su mi eksperti iz Ministarstva odbrane rekli. Ovo su albanske izbeglice sa Kosova, žrtve Srba, ali one nisu rezultat operacije „Potkovicica”. To je samo bila fabrikacija nemačkog Ministarstva odbrane. Ratna prop-aganda, kao što su to i navodni koncentracioni logori u Prištini ili masakr seljana u selu Rogovo. Patnje civila su takođe posledica NATO napada. Počelo je da se govori o političkom debaklu rata na Kosovu, ali nemačka Vlada nije želela da uključi svoje vojnike u operaciju, i morala je da pridobije javno mnjenje. Ali, sudbina tih ljudi je ostala nepoznata. Šta se dogodilo sa njima, to niko ne zna. U prošlosti, nemačko vojno rukovodstvo je često kritikovano zbog ćutanja o onome o čemu je moralo da progovori. Ja sam želeo da kažem nešto, takođe suočen sa situacijom te vrste. Nisam želeo da ostavim propagandu ove vrste nedirnutu. Ipak, laži i propagan-da su vrlo često snažniji i jači u ratu. To je oružje kojim se ubija istina.”

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ovo je samo, rekao bih, jedan atom, čak i manje od atoma istine u okeanu laži i produkcije propagande i zloupotrebe globalnih medija kao sredstava rata protiv moje zem-

lje. Čuli ste nemačkog generala, i izabrali smo namerno Nemačku, Englesku, njihove emisije. Nismo prikazali srpske emisije. Mi ne poznajemo te ljude, ali ste čuli nemačkog generala, koji je rekao da se kao Nemaac stidi zbog postupaka svoje vlade, a pošto čitate svu moju poštu, a dobijam je doduše mnogo, i to vam zadaje puno posla, onda sam siguran da ste mogli da pročitate pisma američkih oficira koji se stide svoje vlade, pisma koja sam dobio od engleskih intelektualaca i vojnika koji se stide sopstvene vlade, pisma od francuskih ratnih veterana koji se takođe stide svoje vlade, i tako dalje, i tako dalje. I na Zapadu gde vlada, rekao bih, jedan potpuni medijski mrak kad je Jugoslavija u pitanju, jer su svetske globalne mreže po zadatku bile upotrebljene kao oružje rata i pogrešno su obaveštavale javnost, na Zapadu se sve više pojavljuje ovakvih ljudi kojima je ipak istina draža od komfora, koji im pruža ponizno izvršavanje naloga njihovih političkih šefova. I ja sam siguran, i javnost će to videti i potvrditi, da će i tamo sve glasnjiji biti glasovi istine, a da će sve veća sramota biti na onima koji su lagali o Jugoslaviji, koji su medijskim ratom napravili prednji odred stvarnog rata, u kojem su ljudi ginuli, u kome je došlo do velikih razaranja. Ali da predem sada na ono što sam hteo da kažem u ovoj prvoj prilici koja mi se pruža posle sedam meseci da govorim pred javnošću.

U ova dva dana, svi tužioci koje smo čuli izgovorili su jednu rečenicu da oni samo sude pojedincu. Vrlo je osetljivo to da se poveže sa narodom ili s bilo kim drugim, sude pojedincu, a ne narodu. Sva tri tužioca su to rekli, ali u svim optužbama oni optužuju ceo narod. Počev od srpske inteligencije, optužili su srpsku inteligenciju na čelu sa Srpskom akademijom nauka i umetnosti, čuli smo čak citate iz Memoranduma Srpske akademije nauka i umetnosti, koji su navodno bili idejna podloga zločina nad Albancima, a reč je o Memorandumu u kome su srpski akademici pošteno izneli situaciju, pre sada već više od 15 godina, i odgovorno govorili o situaciji na Kosovu. Ali to što optužuju Srpsku akademiju i srpsku inteligenciju je samo jedna stvar. Optužuju Vidovdan i boj na Kosovu, uz čak podsmešljivu primedbu žalosnog tužioca, koji ne zna šta u stvari mi to slavimo, šta smo slavili i zašto se tu okupilo dva miliona ljudi, na tom Kosovu Polju, da slavi 600. godišnjicu

kada smo izgubili bitku. On ne zna, kad može da optuži srpsku istoriju i bitku na Kosovu, jer se ta bitka bila za Srbiju i Evropu, i za Srbiju i za Evropu. Ali nije samo ovde optužena srpska inteligencija i Akademija nauka i Vidovdan i boj na Kosovu, optužen je ceo institucionalni sistem Srbije, koji im je pružao podršku, parlament, vlada, političke organizacije, mediji, itd. Dakle, i to je sve optuženo. Optužuju se građani koji su me masovno podržavali i nekoliko puta birali na slobodnim višestranačkim izborima. Jedino se tu slažemo da je moje ponašanje bilo izraz volje građana, samo što tužba optužuje građane što su me podržavali, a ja vam kažem da je i ovo moje ponašanje ovde izraz volje građana, izraz volje naroda. Optužuje vojsku i policiju, dobrovoljce i teritorijalnu odbranu koje će, kako sam kaže, ubuduće da naziva zbirnim imenom srpske snage i tako i čini, naravno. Optužuje Srbe i sve u Srbiji koji su me podržavali, i Srbe van Srbije, ako su me podržavali i te, koji me danas u Srbiji podržavaju, a onda optužuje narod. Sve smo čuli u ova dva dana, a onda kaže da optužuje pojedinca, a tog pojedinca, dakle mene, proglasio je verovatno za nekog natčoveka, čim mi je pripisao neku nadljudsku moć, uticaj i odgovornost i van teritorije moje države, neku magičnu moć, božansku verovatno, i uz to se bavi stalno mojim emocionalnim stanjem, šta li sam ja to mislio i šta sam hteo da postignem.

Amerikanci idu preko cele zemljine kugle da se bore protiv terorizma u Avganistanu, na suprotan kraj sveta. To se smatra logičnim i normalnim, a ovde se borba protiv terorizma u srcu svoje zemlje, u svojoj kući, smatra zločinom. Znači da ni u svojoj kući, mi ne smemo da reagujemo na terorizam. A ja ću dokazati vezu između jednog i drugog.

U ovoj lažnoj optužnici, oni su otišli dalje nego što bi bilo čija mašta mogla da proizvede. Čak tvrde, to smo čuli u ova dva dana, da sam namerno izazvao NATO agresiju i rat protiv Jugoslavije i patnju miliona njenih građana, samo da bih iskoristio priliku da pobijem Albance. Ja se zaista pitam da li su mogli da smisle neko inteligentnije objašnjenje. Idu čak još dalje. Juče smo čuli, kažu, nisu me interesovale nikakve granice, već samo jedna granica između srpskog i nesrpskog. Iako je upravo Srbija i Jugoslavija, svih tih godina jugoslovenske krize, bila jedina zemlja na

prostorima prethodne Jugoslavije u kojoj nije bilo nikakve nacionalne diskriminacije i koja je u potpunosti sačuvala svoju nacionalnu strukturu, ona je potpuno ista, kao pre 12 godina kada je izbila kriza. Jugoslovenska realnost demantuje taj stravični stav i tu stravičnu izmišljotinu, koju ćemo mi slušati ovde, i takve slične nebulozne konstrukcije, ali ćemo zatvoriti oči pred jugoslovenskom realnošću, koja nije realnost trenutka nego je realnost više od jedne decenije i koja svojom neumoljivom tačnošću potpuno demantuje takve besmislice. Srbija i ja lično, dakle, vodimo politiku genocida izvan Srbije, ali ta politika genocida nekako ne postoji u Srbiji, za koju smo u stvari jedino odgovorni, jer kao predsednik Srbije ja sam odgovoran za Srbiju. A oni žele da mi pripišu odgovornost za sve što su oni sami učinili i za sve zločine koje su oni izvršili. Oni tvrde, to slušamo ova dva dana, kako je naša, a ja sam tu odbranu nazvao herojska, kako je naša herojska odbrana od agresije NATO-pakta bila samo privid iza koga smo koristili priliku da izvršimo zločin nad Albancima. Pa vi vređate ceo narod. Vi, u stvari, činjenicu, fakat koji ceo svet zna, koji cela planeta zna, danonoćnog bombardovanja Kosova, danonoćnog, 24 sata svaki dan, 78 dana, gde je vazдушna uzbuna bila svakog dana, 24 sata, tu činjenicu hoće da ponište svedocima koje će da dovedu, da kažu kako su bežali od srpskih snaga, kako vi nazivate vojsku i policiju. Tu činjenicu u svetu poznatu, poznatu svakom građaninu planete poništiće neki svedoci, koji će ovde da dođu i da kažu: „Nismo mi bežali od bombi NATO-a, mi smo od srpskih snaga bežali sa Kosova.“ A videli ste maločas zapadne snimke koji to demantuju, zapadne generale, a ima ih još i svi će ovde morati da dođu, ne morati, neki veoma mnogo žele da dođu, da kažu i vama i vašim šefovima šta je istina, a šta laž od ove konstrukcije, a cela konstrukcija je laž. A i ovo bežanje o kome govorite kao o deportovanju, upravo se poklapa sa bombardovanjem. Pa u samoj optužnici, datumi koje su stavili svi su u istom periodu kad i bombardovanje. I to je čak još jedan dokaz da je potpuna jedna manipulacija činjenicama i pokušaji da se zločini prebace na žrtve. NATO je čak bombardovao i masovno ubijao Albance koji su se vraćali u svoja sela, koji nisu slušali UČK da beže, jer ih je UČK prebijao i ubijao nastojeći da ih prisili da beže, jer je to bila koncepcija o kojoj je

govorila Olbrajtova, mi proterujemo Albance, dakle Albanci moraju da odu sa Kosova, da bi se dokazala teza da ih mi proterujemo. Letke su bacali iz aviona, posle bombi, na albanskom jeziku, da pozivaju građane da beže sa Kosova, a UČK kao njihov saveznik isto je radio i ubijao one koji su pružali otpor, a opet su se Albanci vraćali u svoja sela i nisu hteli da beže sa Kosova. I ostajali su na Kosovu, a oni koji su bili u zoni teških operacija i sukoba sigurno su bežali i morali su da beže. Bežali su i Srbi u Mađarsku, bežali su u Republiku Srpsku, mnogi koji su izbegli za vreme rata bežali su nazad u Republiku Srpsku. I njih su verovatno proterale srpske snage, prema ovoj optužnici i verovatno bi tako nešto moglo da se iskonstruiše, možda se neko seti, da možda treba opet nekog da optuži za neku svoju prljavu rabotu koju je uradio, kroz deset godina.

Ja se zaista pitam da li postoji sud koji će 78-dnevno bombardovanje, 24 sata svaki dan, da precrta na osnovu izjava navodnih svedoka o tome kako su morali da pobegnu na bazi te i takve tvrdnje, kako su srpske snage njih isterivale. Ja hoću ovde odgovorno da kažem, tužilac takvu strašnu i neverovatnu laž upotrebljava kao sredstvo zločina. Uostalom, možda bi najbolje bilo da uvažite takvu tvrdnju tužioca i da ova farsa pred očima čitavog sveta konačno dobije svoju krunu. Ono što smo čuli vređa inteligenciju prosečnog stanovnika planete. Čuli smo juče tako jednu, rekao bih, kompoziciju koja glasi otprilike „gde su deportacije, tu su i ubistva“, a istina je gde je sukob sa teroristima, sa terorističkom bandom bolje reći, ili gde je bombardovanje, ili najčešće i sukob sa teroristima i bombardovanje, jer nije bilo retko da kada teroristi krenu onda imaju vazдушnu podršku za vreme rata svojih saveznika koji su ratovali protiv Jugoslavije, zajedno sa njima, dakle, istina je, gde je sukob i bombardovanje ili najčešće i jedno i drugo, naravno tu je bežanje stanovništva. Pa se onda u ovoj interpretaciji koju slušamo dva dana, taj sukob sa bandom i bombardovanje, a videli smo to, i na ovim zapadnim, a ne jugoslovenskim filmovima, to se smatra ubistvom počinjenim od srpskih snaga, a bežanje ljudi sa mesta sukoba oni kvalifikuju kao deportaciju.

Ponavljam, sa Kosova je stanovništvo isterivala UČK naredbama, prebijanjima i ubistvima, pod broj jedan. Pod broj dva,

NATO bombardovanjem i pozivima. To je istina o vašoj priči o deportacijama.

Želim ovde da kažem nešto što zna svako u Srbiji. U srpskoj tradiciji i u tradiciji srpske vojske ratni zarobljenik i čovek bez oružja je svetinja. Svako ko je prekršio tu svetinju, treba da odgovara, ali to nije činila ni vojska ni policija. Ja time ne kažem da tako nešto nisu učinili neki pojedinci ili grupe, ali to nije činila ni vojska ni policija. Vojska i policija su časno i viteški branile svoju zemlju. A pojedinci i grupe koji mogu da izvrše zločin postoje svuda u svetu i svuda su premet osude i progona i ne mogu se ničiji takvi prljavi zločini pripisivati vojsci, policiji, državi, narodu, državnom rukovodstvu, itd. I upravo ti pripadnici vojske i policije najbolje znaju koliko im je terorista pobeglo upravo tako, što bi se umešali među građane, čak su ih i sa par stotina metara videli i lako prepoznavali u masi građana, jer su uglavnom bili u donjem vešu, jer su bacali uniforme da bi se na taj način spasavali i svi su uspevali da pobegnu, jer je bila stroga zabrana, od vrha do svih komandi, da se ne sme otvoriti vatra ni na teroriste ukoliko dolazi do opasnosti povređivanja ili ubistva civila. Mnoštvo ih je pobeglo. Pa to su znali i američki predstavnici koji su špartali po Kosovu i s kojima smo o tome razgovarali. A naravno, znali su i teroristi da vojska i policija imaju strogu zabranu da nigde gde su civili ne smeju otvoriti vatru i, naravno, to su zloupotrebljavali da lako umaknu, da samo skinu gornji deo uniforme, uđu među građane i sklone se. O tome smo komentarisali veoma mnogo puta, ali je ta naredba uvek važila.

Dakle, sve vreme neutralizacija terorističke organizacije OVK bio je zadatak vojske i policije, prvenstveno policije i istovremeno zaštita civila, zaštita građana. I sve naredbe i postupci komandi i jedinica to potvrđuju i, uostalom, da li bi se ikakva ta konstruisana deportacija uopšte mogla organizovati, pogotovo masovna, bez ičije naredbe, bez neke organizacije, a nije postojala o tome čak ni ideja, niti ikakva akcija, nikad nije ni pomenuta, nigde ni u jednoj varijanti. Čak ni u varijanti da bi mogli da dovedu i nekog svedoka. Pa vama se javljaju juče na televiziji svedoci čije ste slike ovde prikazivali, koji kažu da nemaju nameru da takve stvari potvrđuju, da je to laž. Sinoć se javljaju prateći pre-

nos, kad vi date pauzu, onda ih zovu novinari iz studija, da pitaju, evo, sad je bila vaša slika, vi ste rekli to i to za Miloševića, kažu: „Ni govora nema, i nemam nameru da idem da svedočim.“ Pa dovedite te svedoke da čujemo, na kraju krajeva, ko su ti, šta imaju da kažu. Ja lično ne branim nijednom svedoku da dođe, ko god bude ovde govorio istinu, neće moći ništa da kaže što bi moglo biti nečasno i povezano sa radom moje ličnosti, moje politike i moje vlade, ništa, a možete da ih dovedete koliko god hoćete.

Neverovatan broj stvari se ovde iznosi kao neki dokaz, molim vas. Šta ima ružno u tome, sinoć slušam ovde, kažu odlikovana tri generala, pa šta ima ružno u tome što su odlikovani generali koji su branili zemlju. Odlikovano je nekoliko hiljada ljudi za hrabrost pokazanu u agresiji NATO-a. Pa mi smo jedina zemlja koja je srušila natovski nevidljivi avion, takozvani nevidljivi avion, za koji mi je Holbruk objašnjavao kada sam ga gledao u Rajt Patterson (Wright Patterson) bazi i dodirivao rukom, da su dve i po milijarde dolara potrošili da ga naprave i kada mi je komandant baze objašnjavao da sad košta 40 miliona dolara, on mi je šaputao na uvo „Ma laže“, kaže „košta 250 najmanje, ali oni smanjuju troškove.“ Ali to čudo tehnike, koje niko ne može videti, koje niko ne može da obori, mi smo ga oborili. Pa valjda taj koji je oborio taj nevidljivi avion, koji je došao da seje smrt među decom gore iz Vojvodine, pa valjda taj zaslužuje odlikovanje. Zaslužuje 50 odlikovanja i svako ko je oborio avion dobio je odlikovanje, i svako ko je oborio krstareću raketu dobio je odlikovanje, a sve moguće krstareće rakete, sve zalihe krstarećih raketa ste potrošili nad Jugoslavijom. I da ne govorim koliko hiljada, desetine hiljada borbenih letova. Slušali smo razgovor između generala Šorta (Short), koji je zapovedao avijacijom iz baze u Firenci i njegovog sina pilota, koji je bio ranjen nad Jugoslavijom, zabrinutog, ali na to će doći vreme i doći će naravno na kraju krajeva ta traka, koja takođe postoji, kao i mnoge druge stvari koje treba razjasniti. Ali nije samo nekoliko hiljada ljudi u Jugoslaviji dobilo odlikovanje za hrabro držanje u ratu, dobilo je nekoliko hiljada ljudi i za obnovu zemlje, jer smo mi za nekoliko meseci uspeli da osposobimo zemlju za život natčovečanskim radom i trudom miliona građana i tog naroda, koji je eto zaveden pa nije znao šta da radi u svoju korist.

Ja sam slušao juče ovde da se tužilac bukvalno ruga činjenici da Srbija nije bila u ratu ni sa Bosnom ni sa Hrvatskom. Nije, gospodo, Srbija bila u ratu, ni sa Bosnom ni sa Hrvatskom. Zašto vi hoćete da rat u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini podmetnete Srbiji i Srbima i da sad po toj vašoj optužnici idete od događaja do događaja u Bosni i Hrvatskoj, o kojima ni ja ni bilo ko u Srbiji ne znamo ništa, o kojima čak mnogo ljudi ni u samoj Bosni ne zna, osim oni lokalni, izuzimam neke najkrupnije naravno događaje, osim što znaju da se tamo tuku i da se trudimo da se borbe što pre okončaju.

Zašto se, molim vas, ovde juče koridor kod Brčkog predstavlja kao nekakva, rekao bih, kriminalna operacija, ona je deo tužbe, kada je pitanje tog koridora kod Brčkog, bilo predmet bar na 50 razgovora između Ovena (Owen) i Stoltenberga (Stoltenberg) i predstavnika Muslimana, Srba, Hrvata u Bosni, Karadžića, Izetbegovića i Bobana? Prisustvovao sam i ja i Tuđman. Bar 50 puta su raspravljali, jer taj koridor kod Brčkog povezuje istočni i zapadni deo Republike Srpske. Kada uzmete kartu, to ćete lako videti, cela banjalučka regija i bosanska krajina komuniciraju sa istočnim delom i ovamo dalje na istok, sa Srbijom preko tog koridora. To je bio vitalni put i ne vidim šta to znači, u ovom celom vašem, rekao bih, prilično žalosnom opusu. Cela Bosna i Hercegovina je bila u stvari Jugoslavija u malom, kao što je Jugoslavija bila sastavljena od više naroda, koji su složno živeli i razvijali se, tako je Bosna i Hercegovina bila Jugoslavija u malom sastavljena od Muslimana, Srba i Hrvata.

Vaši šefovi su rasturili i Jugoslaviju i Jugoslaviju u malom, pa sad ispostavljaju račun na adresu sva tri naroda u Bosni i Hercegovini, koje su gurnuli u građanski rat, da bi što dalje od sebe odmakli stvarnu krivicu za rat koji su izazvali. Zašto su, uostalom, terali Bosnu iz Jugoslavije, nego da izazovu sukobe, zašto su, uostalom, kada su isterali Bosnu iz Jugoslavije pa kada su sve tri strane prihvatile Kutiljerov (Cutilheiro) plan za uređenje Bosne, rekli Izetbegoviću da povuče svoj potpis? Pa američki ambasador Voren Cimerman (Warren Zimmerman), koji mu je to rekao i koji to nije mogao da porekne, napisao je čak u svojoj knjizi da je možda pogrešio što je gospodinu Izetbegoviću rekao da to uradi, jer je

tako počeo rat. Rat je počeo ubistvom oca neveste na srpskoj svadbi, koja je prolazila centrom Sarajeva. Rat je počeo prvim ubistvima Srba, na raznim mestima u Bosni. Srbi nisu počeli nikakav rat i nikakve sukobe. Tako je bilo i u Hrvatskoj, pokolj u Borovu Selu, pokolj na Plitvicama. O tome sve postoje zaista istorijske činjenice. I najveća je besmislica optuživati pogrešnu stranu. Sada se govori o tri naroda u Bosni i to je formula na kojoj počiva Bosna. A što ste prihvatili referendum bez Srba, bez jednog naroda, o nekakvoj samostalnosti Bosne, ako je i pre bio, a i sada je osnovni princip, da može nešto da se desi samo ako se slože sva tri naroda. Samo za otepljenje Bosne, za nasilnu secesiju, moglo je bez jednog naroda, bez naroda koji je posedovao više od polovine teritorije i bez naroda koji je predstavljao daleko više od trećine stanovništva. To su činjenice. Ovde će doći istoričari, akademici, doduše ako smeju oni iz Srpske akademije nauka, što ovo kažem naravno ne na njihov račun, nego na račun ovoga što smo ovde čuli, da se pojave ovde jer eto optuženi su da su oni neki ideolozi srpskog zločina.

Juče tužilac sugerise čak da je etničko čišćenje u Bosni nagrađeno i da je teritorija Republike Srpske oteta. Ja se onda pitam šta je onda u stvari ovde vaš cilj i zašto vi kažete, kako se vi usuđujete da kažete da se graniči Kosovo sa Srbijom. Kosovo se ne graniči sa Srbijom, Kosovo je Srbija, ne graniči se Hag sa Holandijom. I mnoge stvari biste morali da razumete, ako ne znate, treba da pitate nekoga ko to zna, neka vam neko objasni da u svakoj vojsci, ili bar u svakoj vojsci za koju ja znam, postoji princip jednostarešinstva i da se nikad ne zaobilazi nijedna karika u lancu komandovanja kada se sprovode odluke, da nema nikakve anarhije i da je svako odstupanje od te linije uvek kriminalni čin koji podleže, zavisno od njegove težine, odgovarajućim sankcijama. Te vaše priče, s kojim jedinicama je ko kontaktirao, itd., potpuno su besmislene i kad bi takva organizacija negde postojala, to bi bio najveći nered koji je ikad iko uspostavljao, a ne znam ko bi u svojoj zemlji uspostavljao neki nered, bar ne organizovan.

SUDIJA MEJ: Vreme je da sada prevodioci imaju pauzu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: O.K. Biće mi drago da popijem kafu za vreme pauze.

SUDIJA MEJ: Sada ćemo napraviti pauzu od 20 minuta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pola sata.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, sledeća pauza biće u 12.15 h.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: U pauzi sam obavešten da postoji još jedan mali deo trake, koji sticajem okolnosti nije emitovan, pa molim da se i s tim završi pa ću onda nastaviti.

SUDIJA MEJ: Da.

Pušten je video snimak

„Kada su se srpske snage povukle tokom popodneva, objavile su da su ubile petnaest UČK pripadnika u akciji. Međunarodni promatrači ušli su u selo i nisu obavestili ni o čemu neobičnom. Tek sledećeg jutra postalo je jasno sa kolikom žestinom su Srbi izvršili odmazdu. Vilijam Voker (William Walker) je otišao to sam pogledati. Išli smo uzbrdo i otprilike svakih 15 do 20 jardi naišli smo na neki leš. Dok smo išli uzbrdo, ne znam tačno na koliko smo leševa naišli sve dok nismo naišli do jedne hrpe leševa. Do vremena dok je došao Voker, OVK je ponovo zauzela kontrolu nad Račkom. Mislim da će mi trebati nekoliko minuta da potvrdim ono što bih zapravo trebao reći, želeo bih u Prištini kasnije, danas održati konferenciju za štampu. Činjenice koje je potvrdila Verifikaciona misija za Kosovo, uključuju dokaze o zatočenjima, pogubljenjima po kratkom postupku i pogubljenjima albanskih nenaoružanih civila u selu Račak od strane MUP-a i Vojske Jugoslavije. Drugim rečima, on je za to okrivio srpsku policiju ili jugoslovensku vojsku. Voker je bio nezavisni međunarodni zvaničnik. Međutim, da li je on u

ovom času tražio direktne instrukcije od Amerikanaca? „Nisam nazvao niti jedan od mojih glavnih gradova, nego sam samo rekao šta sam video, a to je bio masakr.“

Vilijam Voker, šef Verifikacione misije za Kosovo, nazvao me je mobilnim telefonom iz Račka. „Vi kažete da nikoga niste zvali.“ „Dobio sam poziv od Vilijama Vokera i on je rekao: 'Došlo je do masakra, ja stojim ovde, vidim leševe'.“ „Vi niste govorili sa generalom Klarkom o tome?“ Ono što je rekao Voker, Americi je dalo zeleno svetlo da uđe u rat na Kosovu. OVK je uspela angažovati svog moćnog saveznika. U Račku su Srbi u stvari odigrali partiju za OVK. Mislim da će uvek ostati dilema da li je OVK inicirala bitke u područjima naseljenim civilima, zato jer su znali da će Srbi izvršiti odmazdu. Ja lično ne mislim da je to slučaj. Međutim, naravno, bio je to rat. Sasvim očito, nakon Račka, morale su biti preduzete izuzetne mere. To je sigurno bio galvanizirajući događaj i predsednik je tada smatrao da možemo krenuti napred i da jasno damo do znanja da će Sjedinjene Države biti deo bilo koje višenacionalne snage. Olbrajtova (Albright) je znala da efekat Račka neće dugo trajati i da mora angažovati i evropske saveznike.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Jesu li završili ovu traku? Nastaviću gde sam stao, u komentaranju konstrukcija koje smo čuli. Pomenuli ste nekakav plan spržene zemlje, ne znam odakle, verovatno iz Vijetnama, plan spržene zemlje vam je isto kao i taj plan „Potkovića“, za koji svako zna da je jedna obična izmišljotina i koji je čak, kada je navodno u originalu prezentiran, imao u originalu naziv „potkova“, što je hrvatska reč. Srbi nikad ne bi napisali „potkova“, nego bi samo napisali „potkovića“. I uopšte ne znam, šta znači ovde objašnjenje u funkciji optužbi, da su Srbi na Kosovu imali oružje. Pa svako zna da je svako na Kosovu imao oružje. Ima bezbroj dokumentovanih primera da su albanski teroristi upadali u kuće Albanaca, svojih sunarodnika, da bi im otimali oružje, bezbroj dokumentovanih primera. I zaista se, kad slušam šta se ovde govori, svako razuman zapita kako iko može krivičnu odgovornost, krivičnu odgovornost, da ne kažemo o drugoj odgovornosti, političkoj, moralnoj, svakoj drugoj, koju takođe, u ovom slučaju, čak ni takve ne bi mogao niko da pokrene, a ovde se pokreće čak

krivična odgovornost za nasilnu secesiju Hrvatske, što se pripisuje meni. Niti je sporno da je Hrvatska izvršila secesiju, niti je sporno da je ta secesija bila nasilna. I kako je to trebalo i moglo da, na primer, ja kao predsednik Srbije, zaustavim sukobe koje je hrvatska paravojska imala sa Jugoslovenskom narodnom armijom koju je isterivala napolje iz gradova i baza u kojima je ta armija bila stacionirana punih 50 godina i koja svakako u te baze nije došla iz Srbije. To je sve bila SFRJ, Jugoslovenska armija je bila na celoj teritoriji SFRJ.

Ovde se pokazuje da u stvari nemate ni predstavu, niti išta znate o republičkim ministarstvima odbrane. Ona nisu imala nikakve nadležnosti u odnosu na vojsku. Njihov glavni posao je bio da vode naravno i druge administrativne, ali da vode spiskove vojnih obveznika, da se brinu o partijama regruta za vojsku i da rade onaj civilni deo, koji je u stvari u funkciji odbrane. Citirate politička razmišljanja generala Simovića, a ne nikakve nadležnosti i delovanja. Svaki čovek ima prava da politički razmišlja i govori o čemu smatra da treba da govori.

Šta je to unutrašnje raseljavanje na Kosovu i šta može da bude motiv unutrašnjeg raseljavanja na Kosovu? Ali šta je objašnjenje, kada se negde dešavaju sukobi, kada u sela upadnu terorističke bande, kada oni ubijaju građane, a videćete u kasnijem izlaganju koliko su Albanaca ubili samo pre nego što je počeo rat, dva i po puta više nego Srba, ali o tome kasnije, pa naravno da građani iz tog sela beže ili u susedno selo, kod svoje rodbine ili beže u grad kod svoje rodbine, ili ako nemaju tamo rodbine, u neki prihvatni centar koje organizuju vlasti, interno raseljavanje. Ja i sada ne razumem šta bi mogao biti cilj internog raseljavanja, nego samo jedna maliciozna interpretacija činjenice da ljudi beže sa mesta gde se osećaju nebezbedno i onih gde smatraju da je nebezbedno za njihovu decu i negde se drugo pomeraju. Da li iko može da kaže da je neko nekoga nasilno interno raselio ili nasilno isterao sa teritorije njegove zemlje? To bi bio najveći zločin i ko to uopšte može da radi?

Dalje, pitam se kakvog smisla ima dokazivati navodne zle namere prema Albancima koncentracijom trupa na jugu zemlje, u vreme NATO agresije, a posebno na Kosovu kada je i svakom dete-

tu jasno da je ta teritorija predstavljala prednji kraj naše odbrane od očekivane kopnene invazije NATO-a iz pravca Albanije i Makedonije. Pa gde je, po mišljenju Tužilaštva, trebalo da postavimo snage, ako su neprijateljske snage koncentrisane u Albaniji i Makedoniji, da li je trebalo da ih postavimo na mađarsku granicu ili na granicu Albanije i Makedonije?

Uzgred budi rečeno, dešavalo se da po 24 sata bombarderi B-52 bombarduju položaje na granici, a da zatim kreće ofanziva, naravno u prvim redovima Albanci koji su hteli da uđu na tu teritoriju, što im nikada nije uspeo zahvaljujući čvrstoj odbrani naše granice. Kakvog smisla ima ovde objašnjavati zle namere prema Albancima što je neko stavio trupe na granicu, iz koje mu pretil napad i to ne neki zamišljeni, nego napad koji upravo traje i događa se. To ceo svet zna.

Posebno su, rekao bih, besmislene i zlonamerne, besmislen je blag izraz, tvrdnje u našem opredeljenju za vojno rešenje. Pa to opredeljenje za vojno rešenje upravo demantuje naše uporno nastojanje da se postigne politički sporazum, a sadržina tog političkog sporazuma koji je nudila naša Vlada Srbije, koji je nudilo naše rukovodstvo objavljena je. Jedina tačka spoticanja u razgovorima sa američkom delegacijom u tom dokumentu, jer su se oni postavljali kao partner u razgovoru, osim par razgovora, koje sam ja imao sa Rugovom (Rugova), oni su bili protiv tih kontakata da bi upravo oni kontrolisali celu stvar, jedina tačka spoticanja bila je ta što smo mi tražili da se političko rešenje zasniva paralelno na ravnopravnosti građana i na ravnopravnosti nacionalnih zajednica jer na Kosovu žive, kao što je delimično pomenuto u ovome što smo slušali, i Albanci, i Srbi, i Turci, i Muslimani, i Goranci, i Romi i Egipćani, sedam nacionalnih zajednica. A da bi se realizovalo takvo rešenje, imali smo jedan sasvim normalan konkretan prilaz, da se ono realizuje tako, što će Skupština Kosova imati dva doma, Veće građana, gde će narodne predstavnike birati građani po principu jedan čovek – jedan glas, znači gde bi ogromna većina bili Albanci, što nikome ne bi smetalo, jer su oni većina u toj pokrajini, i imati drugi dom, Veće nacionalnih zajednica gde će svaka nacionalna zajednica i Srbi i Crnogorci, koji su uzeti zajedno kao jedna nacionalna zajednica, a ne kao dve, i Albanci i Turci, i Muslimani,

i Romi, i Goranci i Egipćani imati paritetno po nekoliko izabranih svojih članova. Pogledajte Sjedinjene Države, Rod Ajlend, koji je manji od Beograda, ima dva senatora kao što ima i Teksas, koji je veći od pola Evrope. Logično je da se u jednoj složenoj strukturi stvari tako reše. To je bila jedina sporna tačka. Nije trebalo da bude prihvaćena, jer se imao plan da se ništa ne prihvati, da bi se našao izgovor za invaziju na Jugoslaviju, a danas se pred očima celog sveta pravi etnički čisto Kosovo, samo od Albanaca i velika Albanija o kojoj ću kasnije govoriti.

To je, rekao bih, ta neonacistička ideja, po kojoj je razbijena Jugoslavija i po kojoj se prekraja karta Balkana i stvara velika Albanija, što je u pozadini i ovoga što smo ovde čuli od Tužilaštva i u tom kontekstu, hoću da kažem da tužilac nije slučajno pomenuo Nirnberg (Nuernberg), njima je malo što su izvršili zločin nad Jugoslavijom i osvetili se za srpsku ulogu u njihovom porazu u oba svetska rata, oni žele da nas, koji smo žrtve njihovog zločina proglase za krivce, a mene uz pomoć ovog suda da izvedu pred Nirnberg, da bi se promenile uloge. Taj zločin ubistva Jugoslavije i moje razapinjanje ovde, oni vrše danas rukama nekadašnjih saveznika, a svojih nekadašnjih neprijatelja. Sve istorijske činjenice, ali i svi aktuelni potezi to dokazuju. Svetska javnost to neće moći da previdi, uprkos svekolikog truda Tužilaštva, uprkos svekolikog truda medija, a jugoslovenska javnost i ne samo ona, već zna pravu istinu.

Zaista se postavlja pitanje, kada čovek sluša ova dva dana, šta dokazujete uopšte raznim fotografijama, fotografije sa Vrhovnog saveta odbrane, čiji sam bio član, na kome prisustvuju lica koja pozove predsednik Vrhovnog saveta. Mogli ste tako da pokažete moju fotografiju sa Rugovom ili sa Kristoferom (Christopher) ili sa Kofijem Ananom (Kofi Annan). Ne razumem šta ta produkcija znači, šta dokazujete fotografijama, da policija zavodi red na demonstracijama i to bar stotinu puta manje brutalno nego što na vašim televizijama gledamo, kako se zavodi red od strane policije u vašim zemljama kada su demonstracije i kada je ugrožen javni red i mir ili životi ljudi i imovina. Šta dokazujete fotografijom sa sahrane, na kojoj neko stoji tako da može da se prepozna negde podalje iza mene, čak ne i neposredno, i ima hiljadu ljudi na toj

sahrani, šta dokazujete takvim fotografijama koje prezentirate ovde Veću? Šta dokazujete tvrdnjama da vam nisam isporučio neke za koje vi sumnjate da su izvršili zločine? To nije nikakva tajna, a ja vam ne bih nikada nikog isporučio, jer smatram da je ovo ilegalni sud. Uostalom, to sam rekao i Olbrajtovoj kad mi je tražila da neke ljude isporučujem, neću više imena ni da pominjem, molim vas, izvolite dajte mi, dajte našim organima, neka vaši organi pošalju dokaze koje imaju, ne treba niko da brine da pravosuđe u Jugoslaviji može da pređe preko bilo kakvog zločina. Da li uopšte vi i da li javnost zna da smo mi u Jugoslaviji već 1992. godine sudili za ratne zločine svojim građanima za koje je ustanovljeno da su ubili neke Muslimane u Bosni i upali u neku grupu tamo i izrešetalili ljude, pobili? Godine 1992. niko nije znao da će biti osnovan ovaj tribunal niti je, uostalom, to uopšte važno. Svaka civilizovana zemlja u svom krivičnom zakoniku ima visoko rangiran ratni zločin kao najveći zločin. Mi smo sudili 1992. godine za ratne zločine. I onda sam im govorio: „Izvolite, dajte tu evidenciju koju imate, nemojte se uopšte brinuti, da ako je neko zaista učinio nešto prljavo, pobio žene i decu negde, maltretirao zarobljenika ili bilo šta drugo, gađao automobil Crvenog krsta, kao što ću vam pokazati da je NATO gađao na mostu automobil na kome na krovu piše Crveni krst, slučajno je bio rumunski Crveni krst koji je tu prolazio, da će taj biti uhapšen i da će mu biti suđeno. Prema tome, uopšte ne razumem, nisam isporučio, pa ne bih nikad isporučio. I ovo što sada isporučuju, krše Ustav i vrše krivična dela, ali to rade zato, što je to sada jedan marionetski režim na vlasti, koji mora da sluša šta mu se naredi, jer podršku naroda svakako nema.

Posebno se pitam šta dokazujete pominjanjem postojanja dobrovoljaca Srba koji su preko Drine otišli kao dobrovoljci. Naravno, za njihovo ponašanje odgovara vlast na čijoj su teritoriji došli da se bore. A šta dokazujete postojanjem dobrovoljaca Srba, koji su otišli da pomognu svojoj braći Srbima, a uopšte vas ne interesuje koliko je mudžahedina došlo u Bosnu ili na Kosovo koji su hvatani sa sabljama koje služe samo da se seče glava? Kasnije su isti, na poznati zahtev puštani, pa je onda, za te, koji dođu iz Saudi Arabije (Saudi Arabia) što seku glave sabljom, normalno da dođu, u 2000 kilometara udaljenu Bosnu, da pomognu Aliji Izetbegoviću,

ali ako Srbi odu da pomognu Srbima, to je već nešto čime treba Tužilaštvo da se ozbiljno pozabavi.

Šta dokazujete citiranjem jedne rečenice iz mog govora na Gazimestanu, koji je bio, mogu da vam kažem, jedan veoma dobar govor, rekao bih, odličan govor i kome zaista nema šta da se zameri. Citirali ste jedan krajičak rečenice u kome kažem da nas čekaju mnoge bitke koje naravno nisu oružane, mada ni takve još nisu isključene. To je jedna opšta rečenica koju danas svako upotrebi, jer mir još uvek nije postao sigurna i stabilna kategorija u savremenom svetu. Uostalom, zašto postoje i vojske u svim državama, kada bi to bilo tako, ko bi se time bavio. Ali onda, vrlo lukavo preskačete sve drugo. Dobio sam faksom taj govor, pa ću pokušati da nađem taj vaš citat da pokažem šta ste istrgli iz konteksta. U tom govoru se kaže: „Ravnopravni odnosi među jugoslovenskim narodima su neophodan uslov za opstanak Jugoslavije, za njen izlazak iz krize i pogotovo neophodan uslov za njen ekonomski i društveni prosperitet. Time se Jugoslavija ne izdvaja iz socijalnog ambijenta savremenog, a pogotovo razvijenog sveta. Taj svet sve više obeležava nacionalna trpeljivost, nacionalna saradnja i nacionalna ravnopravnost. Savremeni ekonomski i tehnološki, ali i politički i kulturni razvoj upućuje razne narode jedne na druge, čini ih međusobno zavisnim i ravnopravnim. U civilizaciju, ka kojoj se kreće čovečanstvo mogu...”

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, ukoliko čitate, morate malo usporiti zbog prevodilaca.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Razumem da prevodioci ne mogu dovoljno brzo pratiti. „U civilizaciju, ka kojoj se kreće čovečanstvo mogu zakoračiti, pre svega, ravnopravni i ujedinjeni ljudi. Ako ne možemo da budemo na čelu puta u takvu civilizaciju, ne treba sigurno da budemo ni na njegovom začelju. Zato možda nigde na tlu naše domovine nemaju toliko smisla reči posvećene slozi, solidarnosti i saradnji među ljudima koliko imaju ovde, na Kosovu Polju, koje je simbol nesloge i izdaje. U pamćenju srpskog naroda, ta nesloga je bila presudna za gubitak bitke i za zlu sudbinu koju je Srbija podnela punih pet vekova. Pa čak i ako sa istorijske tačke gledišta ne

bi bilo tako gledano, ostaje izvesnost da je narod svoju neslogu doživeo kao svoju najveću nesreću. I zato je obaveza naroda da je sam otkloni, da bi sebe ubuduće zaštitio od poraza, neuspeha i stagnacija. Narod u Srbiji je ove godine postao svestan nužnosti svoje međusobne sloge kao neophodnog uslova za svoj sadašnji život i dalji razvoj. Uveren sam da će ta svest o slozi i jedinstvu omogućiti Srbiji ne samo da funkcioniše kao država, već da funkcioniše kao uspešna država. Zato i mislim da to ima smisla reći baš ovde, na Kosovu, gde je nesloga jednom tragično i za vekove unazadila i ugrozila Srbiju i gde obnovljena sloga može da je unapredi i da joj vrati dostojanstvo. A takva svest o međusobnim odnosima predstavlja elementarnu nužnost za Jugoslaviju, jer se njena sudbina nalazi u združenim rukama svih njenih naroda. Šest vekova kasnije, danas, opet smo u bitkama i pred bitkama", to je ono što vi citirate, „one nisu oružane, mađa i takve još nisu isključene", to je jedna opšta rečenica, ali to niste, naravno, citirali. „Bez obzira kakve da su one", bitke, „ne mogu se dobiti bez odlučnosti, hrabrosti i požrtvovanosti, bez tih osobina koje su onda davno bile prisutne na Kosovu. Naša glavna bitka danas odnosi se na ostvarenje ekonomskog, političkog, kulturnog i opštedruštvenog prosperiteta, za brže i uspešnije približavanje civilizaciji, u kome će živeti ljudi u 21. veku. Za tu nam je bitku pogotovo potrebno junaštvo, razume se nešto drukčije, ali ona srčanost bez koje ništa na svetu ozbiljno i veliko ne može da se postigne, ostaje nepromenjena, ostaje večno potrebna." Neću da citiram ceo govor, ali sam ga citirao u delovima, da se vidi koliko je zlonamerno izvučen citat, jer upravo kažem da nam predstoji glavna bitka za ekonomski, socijalni, kulturni prosperitet, itd. A oni to, videli ste, kako su upotrebili.

Citiraću još samo par stvari. „U Srbiji nikada nisu živeli samo Srbi", to ja govorim na Kosovu pred dva miliona ljudi. „Danas u njoj, više nego pre, žive građani drugih naroda i narodnosti. To nije hendikep za Srbiju, iskreno sam uveren da je to njena prednost. U tom smislu, menja se nacionalni sastav gotovo svih, a naročito razvijenih zemalja savremenog sveta. Sve više i sve uspešnije zajedno žive građani raznih nacionalnosti, raznih vera i rasa. Socijalizam kao progresivno i pravedno demokratsko društvo, pogotovo

ne bi smeo da dopusti da se ljudi dele nacionalno i verski. Jedine razlike koje se u socijalizmu mogu dopustiti, i treba da se dopuste, jesu razlike između poštenih i nepoštenih. Zato su svi koji u Srbiji žive od svog rada pošteno, poštujući druge ljude i druge narode, u svojoj republici. Jugoslavija je višenacionalna zajednica i ona može da opstane samo u uslovima potpune ravnopravnosti svih nacija koje u njoj žive. Kriza koja je pogodila Jugoslaviju dovela je do nacionalnih, ali i do socijalnih, kulturnih, verskih i mnogih drugih manje važnih podela. Među svim tim podelama, kao najdramatičnije su se pokazale nacionalne podele. Njihovo otklanjanje olakšaće otklanjanje drugih podela i ublažiti posledice koje su te druge podele izazvale", itd. Dakle, na Kosovu, na najveći srpski praznik, Vidovdan, na događaj koji se opisuje kao erupcija srpskog nacionalizma, ovo je autentično. Ako mislite da nije, neka uzmu novine od 29. juna 1989. godine, pa neka pročitaju taj isti govor. Ni danas ne bih promenio u njemu nijednu reč. I onda sam smatrao da Srbima, pre svega ja, kao predsednik Srbije, treba da kažem tu gde su oni većina, da je nacionalna ravnopravnost jedini ključ. A vidite sa kojim stepenom malicioznosti je izvađeno jedno parče rečenice, koje je u stvari potpuno benigno i jedno opšte mesto. Ne bih čitao ovaj govor i oduzimao svoje vreme, da ga oni nisu na jedan takozlonameran način interpretirali.

Ali da nastavim s pitanjima koja sam imao da postavim javnosti, a ne naravno tužiocu, jer je stepen malicioznosti do te mere demonstriran da on verovatno nikoga više ne ostavlja u zabuni. Šta se dokazuje, molim vas, time da je Socijalistička partija Srbije postavljala ministre? Pa ja ne znam nijednu zemlju u kojoj partija koja dobije izbore, na slobodnim višestranačkim izborima dobije parlamentarnu većinu, ne postavlja svoje ministre. Ne znam koga partije u vašim zemljama postavljaju za ministre, nego svoje članove i prvake, a to nije bio baš slučaj u Jugoslaviji, mi smo za ministre imenovali čak i neke vanstranačke ličnosti, a imali smo i u više faza ideje vlade narodnog jedinstva, gde je više stranaka učestvovalo u vladi i nestranačkih ličnosti u svakom pogledu. I šta dokazujete time da je njima od toga zavisio materijalni status? Ja ne znam da li u zemljama u kojima rade predstavnici ovog tužilaštva ministri rade bez plate ili su se možda, možda imaju neke druge izvore pri-

hoda. Kod nas ministri primaju platu, a oni koji zloupotrebe funkciju da bi uzeli neki novac, uvek su odgovarali, bar oni koji su bili uhvaćeni. Pa mi smo jedina zemlja koju znam, za poslednjih deset godina, koja je dva svoja ministra uhapsila zbog pronevere od, koliko se sećam, 700 000 maraka. Ne samo, naravno, da su smenjeni, nego su izvedeni pred sud i osuđeni na robiju. Šta znače te maliciozne priče o tome kako ministrima zavisi materijalni status od partije i kako partija koja dobije izbore imenuje vladu i ministre? I šta vam znači prevrtanje naziva Socijalističke partije Srbije, čuo sam ovde Srpska socijalistička partija? Za razliku od opozicionih stranaka, mnogih, koje nose naziv srpski, mi nismo bili i nismo ni danas Srpska socijalistička partija, nego Socijalistička partija Srbije, a u Socijalističkoj partiji Srbije su, naravno, u većini Srbi, ali ne postoji nacionalnost u Jugoslaviji iz koje nema članova Socijalističke partije Srbije, i Mađara, i Rumuna, i Rusina, i Albanaca, i Turaka, i Bugara, i Goranaca, i Roma, i Egipćana, Muslimana. Pa zar vi mislite da bi pripadnici svih tih nacionalnih zajednica koje žive u Srbiji išli da se učlanjuju u partiju koja vrši neku diskriminaciju. Uostalom, besmisleno je to više i dokazivati, jer je jugoslovenska realnost pokazala za 12 godina da nije bilo promena strukture i da nije bilo nikakvih progona. To samo pokazuje i potpuno obezvređuje insinuuacije koje smo ovde čuli i koje su niže od jeftinih.

Neću više pominjati ni neke ovde potpuno besmislice, kao što je isticanje kako je viša skupština smenila, raspustila Skupštinu Kosovo, Skupština Srbije. Pa po Ustavu je raspustila, viša skupština raspušta nižu skupštinu kada je prekršila ustav. I šta s tim? Kakav je to kriminal?

Zašto kažete da su svi direktori medija bili članovi Socijalističke partije? Pa direktor najvećeg vodećeg medija „Politike“ nije bio član nijedne partije. A imate koliko hoćete direktora medija ili glavnih urednika koji nisu bili članovi Socijalističke partije. Mogu da vam napišu pisma pa da vam se prijave ako im je stalo, ti koji su bili direktori medija, koji su slobodno radili u Jugoslaviji, i opozicionih, i provladinih itd. Na kraju krajeva, sama činjenica da je demokratija u zemlji, govori o tome koliko je mnogo opozicionih medija, a svi su funkcionisali.

Šta dokazujete sa time da smo imali Ministarstvo za veze sa Srbima van Srbije? Pa ima preko dva miliona Srba koji žive od Australije, Latinske Amerike, Sjedinjenih Država, Kanade, u svim državama Evrope uključujući i ovde, Holandiju. Takve veze se neguju, uostalom takva ministarstva ima mnogo zemalja za veze sa dijasporom. Mi svake godine imamo skupštinu dijaspore, dolaze ljudi s Novog Zelanda, iz Australije, iz Indije, iz Amerike, Severne i Južne, itd. Šta se dokazuje sa tim da smo imali Ministarstvo za veze sa Srbima van Srbije?

Otkud vam drskost da lažno citirate nekakvu, navodnu, moju izjavu da je s Jugoslavijom gotovo, kada i ptice na grani znaju da sam se zalagao svom svojom snagom da se očuva Jugoslavija i da smo posle u kontinuitetu te prethodne Jugoslavije formirali Saveznu Republiku Jugoslaviju, opet Jugoslaviju. Pa zar vi mislite da u Srbiji nije bilo glasova i to veoma jakih, da Srbija treba da se odvoji iz Jugoslavije, jer je, naročito po onima koji su bili žestoki antikomunisti, Jugoslavija bila tamnica naroda i komunistička tvorevina i da je treba rasturiti? Ja sam tada i njima govorio, Jugoslavija je interes svih južnoslovenskih naroda koji treba da žive ravnopravno i ona je nacionalni interes i srpskog naroda za koji se vi navodno zalažete, a ne znate šta govorite, jer je Jugoslavija jedina mogućnost da Srbi žive u jednoj državi, jer su oni po svim republikama. Kasnije ste i to zloupotrebili, odnosno ta štampa je zloupotrebila kako je to bio program Velike Srbije, ali sam onda ja izneo i to, da tako i svi Hrvati žive u jednoj državi, tako i svi Muslimani žive u jednoj državi, tako i svi Makedonci žive u jednoj državi. Pa da li vi znate da u Srbiji ima više Muslimana nego u Bosni i da je najmanji interes i najveća nesreća za Muslimane, pre svega, bila da se odvajaju iz Jugoslavije i da se podele, jer više Muslimana živi u Srbiji nego u Bosni? Zar i njima nije bio interes da žive u jednoj državi, u dve republike, pa šta?

I ja uopšte ne znam odakle izmišljotina kako sam ja u Karađorđevu razgovarao s Tuđmanom o podeli Bosne. Ja se jesam sastao u Karađorđevu s Tuđmanom i to ne samo u Karađorđevu. Prvo je on došao kod mene u Karađorđevo, to je tu negde na granici, posle desetak ili petnaestak dana sam ja išao kod njega u posetu, isto tako u blizini smo se sastali, u objektu koji je sličan Karađorđe-

vu, takođe smo razgovarali, obavestili javnost da smo se sreli, razgovarali. Smatrali smo da treba unapređivati odnose. Ne kažem da nije bilo ideja, ali nikad mojih i nikad od mene prihvaćenih, o podeli Bosne, jer sam ja smatrao da se nijedno rešenje ne može doneti koje neće biti na štetu bilo kojeg naroda koji živi u Bosni i Hercegovini. Taj moj stav je poznat, on je bio poznat pre Dejtona, on je bio poznat u Dejtonu, na toj koncepciji je u stvari i uspeo, na formuli za koju sam se zalagao, svih tih godina javno i da stvarno želite da budete nepristrasni, našli biste to u svakim novinama. Problem u Bosni može biti rešen samo formulom koja će podjednako zaštititi interese sva tri naroda. To je bio ključ za koji sam se ja zalagao. I to je ključ na kome može da se gradi budućnost Bosne i Hercegovine, ako se budu štitili interesi sva tri naroda koji u njoj žive, nikakav drugi način, svakakav drugi će biti fijasno.

Kako uopšte možete da govorite o takozvanoj politici etničkog čišćenja koja je navodno lansirana iz Beograda, kad svako u Srbiji zna da je taj izraz upotrebljavan isključivo za zločin? Ne postoji u Srbiji niko ko ne zna da je izraz etničko čišćenje upotrebljavan isključivo za zločin. Da se ne vraćam ponovo na srpsko-jugoslovensku realnost.

Ne znam šta ste hteli da dokažete time da sam prilikom boravka u Sarajevu posetio sedište Srpske demokratske stranke. Pa šta što sam ga posetio? Na tom sastanku u Sarajevu, na kome su bili prisutni predsednici svih jugoslovenskih republika i čiji je domaćin bio Alija Izetbegović, svi su predsednici bili tu, i Izetbegović, i Tuđman, i Gligorov, i Kučan. Ja sam u ime Srbije prihvatio plan Izetbegović–Gligorov, koji je imao ipak neku državu u vidu, mada mnogo labaviju, samo da bi se izbegla bilo kakva dalja tenzija. Pitao sam tada Izetbegovića, o tome sigurno postoji magnetofonski zapis: „Recite mi, gospodine Izetbegoviću, iz ovoga svega što ste mi rekli, da li će to ipak biti država?“ On je rekao: „Da, to bi bila država.“ Rekao sam mu: „Nemojte više objašnjavati, ja taj plan prihvatam.“ Mi smo prihvatili taj plan. I onda su me njegovi ljudi protokola odveli jer sam želeo da ih posetim, na njihov poziv, sreo se sa celim političkim rukovodstvom istaknutih Srba u Bosni, članovima Akademija nauka, itd., i s njima razgovarao. Šta vi dokažete time da sam ih posetio, pa da sam ih posetio i 100 puta, a

ne jednom? Ne znam šta biste sa time, da li pokušavate da dokažete da je to neko kriminalno preduzeće?

Vi ste ovde rekli juče da je moja slika bila u svemu tome, a ja vam kažem, slika neonacizma koji je rasturio Jugoslaviju i zločini koji su napravljeni i u Hrvatskoj i u Bosni, i na Kosovu lebdi nad tim, avet neokolonijalizma lebdi, a moja slika može tu da lebdi samo s ponosom otpora prema tom novom kolonijalizmu, prema tom porobljavanju i rasturanju jedne zemlje koja je služila za primer čitavom svetu, po svojim međusobnim međunacionalnim odnosima, po svojoj slobodi, demokratiji, bezbednosti, razvoju i zalaganju za pravdu širom sveta.

Šta dokazujete uopšte u vezi sa Srbijom pričom o bombardovanju Sarajeva, kada možete, kada bi uposlili taj ogromni aparat za koji trošite ogromna sredstva, da nađete čak i u novinama koliko puta je Srbija, ne preko lica ne znam nekog građanina, nego u zvaničnim izjavama vlade dok sam ja bio predsednik Srbije, osudila bombardovanje Sarajeva? U vreme kada je Dobrica Ćosić, predsednik SRJ od 1992. godine bio, koji može da posvedoči, on je čuveni srpski pisac, između ostalog i akademik, njemu i meni zajedno su celo rukovodstvo, ne mogu da se setim ko je bio, ali glavni su bili Srbi iz Bosne, u Dobanovcima gde smo sedeli, koji su čvrsto obećali na naš zahtev, da nikakva naseljena mesta neće gađati. Kako vi zamišljate da neko ima kontrolu u drugoj državi? Kad sam čuo da postoje neki logori, tražio sam objašnjenje, „Zar je moguće da Srbi prave logore?“ i dobio objašnjenje da ne postoje nikakvi logori, postoje samo zatvori za ratne zarobljenike, koji se tamo zadržavaju kratko, a onda razmenjuju po principu „svi za sve“. To je čvrsto uveravanje koje sam nekoliko puta dobio. Danas se ovde srećem sa ljudima koji su radili u logorima i koji kažu da smo svi bili obmanuti oko toga, a možda i oni gore u rukovodstvu Republike Srpske, jer gotovo ne mogu da poverujem da ljudi mogu na takav način da bilo koga obmanuju.

Ne razumem šta se dokazuje izmišljanjem nekih dijagrama o nekoj nepostojećoj organizaciji za koje i sami objašnjavate da nisu autentični, nego vi pretpostavljate nekakve veze. Ne znam što bi vi pravili šeme kada se znala šema vlasti, ona piše u ustavu države, zna se šta su nadležnosti vlade, predsednika republike,

parlamenta, ministarstava, svakoga, i zašto bi neko pravio nekakvu organizaciju da podriva svoju sopstvenu državu, jer svako iskakanje iz sistema, uostalom mi smo doneli taj ustav, da smo hteli da donesemo nekakav drugačiji, doneli bismo drugačiji.

Ja ne znam šta dokazujete kada govorite da su službe saradivale. Saraduju službe mnogih država, saraduju službe svih vaših međusobnih država. Pola ovih stvari koje su ovde iskonstruisane napravljene su u saradnji sa tim službama, što nijedan sud na svetu nikad ne bi prihvatio. Pa se onda nešto želi dokazati s tim, da se kaže da smo imali helikoptersku jedinicu. Pa prebacivali su bolesne, ranjene, povređene na Vojnomedicinsku akademiju u Beogradu tim helikopterima, pa i vi prevozite helikopterima vaše bolesne, itd.

Ali neću zaista da trošim svoje vreme na komentarisanje jednog zaista potpuno, rekao bih izraza jedne nemoći, jer ovakve stvari, koje smo slušali dva dana, samo jedno pokazuju – da vi ustvari nemate ništa i da zato morate da izmišljate nešto što na prvi pogled u Jugoslaviji svako zna da je neistina, a na drugi pogled ceo svet će shvatiti da je neistina. A ono što smo ovde gledali na ekranima i što dolazi iz zapadnih izvora, ja sam siguran da će sve više biti časnih ljudi na Zapadu koji neće priklanjati glavu i polagati pod noge svoju čast da prave medijsku kampanju. Zato, u stvari, ova predstava koja treba da se odvija u vidu suđenja jeste zločin protiv jedne suverene države, protiv srpskog naroda, protiv mene, kome želite da sudite za dela učinjena u svojstvu šefa države, u odbrani te države i tog naroda od terorizma i od najveće vojne mašinerije koju je ikad svet imao, udružene sa terorizmom. Ovo je takođe i zločin protiv istine, a što je naročiti cinizam i zločin protiv pravde. Ovo je utakmica između pravde i nepravde. Ceo svet zna da je ovo politički proces i da nema nikakve veze sa pravom, ne samo zato što je sud nelegalan, to ste rekli da ste odbili, već i iz mnogih drugih razloga, ali da ovde napravim malu digresiju, gospodine Mej, juče ste mi odgovorili pa me zatim prekinuli, da ste vi odlučili da se ja nisam žalio i da je to za vas završena stvar. Ja ne mogu da prihvatim to objašnjenje, ne iz nekih samo moralnih nego iz čisto pravnih razloga, jer vi dobro znate da o *habeas corpusu* ne može da se odluči, a da nema pretresa i da nema saslušanja. To garantu-

je član 9. Univerzalne deklaracije o pravima čoveka, član 9. tačka 1. Međunarodnog pakta o osnovnim političkim i građanskim pravima, član 5. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i sloboda, član 7. tačka 6. Američke konvencije o zaštiti ljudskih prava, jer je to način kršenja ne samo fizičke slobode već i osnovnih ljudskih prava. Moje je da to još jednom naglasim, jer ste bili, dakle, dužni da zakažete pretres, da ovde budu saslušani službenici vašeg tribunala koji su učestvovali u izvođenju tog krivičnog dela, koji su u Beogradu konspirirali sa upravnikom zatvora koji je izvršio krivično delo i zbog toga je sada predmet krivičnog postupka, da saslušate sve učesnike, pa da onda odlučite da li se pravo i pravila po kome sudi ovaj Sud mogu smatrati grubo prekršenim ili ne.

Dakle, to nema veze s pravom i pravdom, ne samo što je sud nelegalan i što se finansira od donacija, uključujući izvore, kao što je, na primer, Saudi Arabija, iz kojih se finansira i međunarodni terorizam, već prihvata i lažne optužnice, bez dokaza i time okreće naglavačke osnovni princip da je obaveza tužioca da dokaže krivicu, a ne obaveza žrtve nad kojim se želi izvršiti odmazda da dokazuje nevinost. Ovakvim ponašanjem, pravo se vraća u vreme inkvizicije i zato ovaj sud kojim upravljaju iste one sile koje su izvršile zločine nad mojom zemljom i mojim narodom, nesumnjivo predstavlja sredstvo rata. A uvođenjem tzv. zaštićenih svedoka, tajnih svedoka, kategorija lažnih svedoka dobija pravo građanstva, a montirani proces legitimaciju vladavine prava sile nad silom prava.

Nema nijednog elementa, ni fer suđenja, ni ravnopravnosti strana. Pogledajte kako stoji, ogroman aparat, ogromna medijska struktura, sve moguće službe, sve je na raspolaganju na jednoj strani, a na mojoj strani, ja imam samo javnu telefonsku govornicu u zatvoru. To je sve čim ja raspolazem da se ovde sukobim sa najtežim klevetama, upućenim na račun mog naroda, države i moj i svih onih koje ste vi spominjali ovde. Ja sam i na onom Veću, kome je predsedavao gospodin Žorda (Jorda), rekao: „Pustite me na slobodu, pa ceo svet zna da ja pobeći neću iz ove bitke koja mora da istera istinu.“ Ja bih obrukao ne samo sebe i svoju porodicu, nego ceo narod i ceo slobodarski svet koji veruje u ideju slobode i pravde. Vi dobro znate da ja neću pobeći. Pustite me na

slobodu da mogu i ja sa slobode da se aktivno postavim u ovome. Vi biste hteli da mi plivamo na 100 metara, s tim da meni budu vezane i ruke i noge i to smatrate ravnopravnošću stranaka i fer suđenjem. A sve to činite da biste, u stvari, žrtvu agresije pretvorili u krivca, da biste legalizovali zločin vaših poslodavaca. Ja mogu da vam kažem sa sigurnošću, ovim zločinom se ne može legalizovati zločin koji su oni izvršili, mada je prikrivanje zločina zločinom najčešće sredstvo za kojim posežu zločinci. Zločin i NATO neće nikad biti legalizovani u mom narodu. Pronatovska vlast u Srbiji može beskrajno da prihvata zadatak koji je dobila, da Srbiju samo optužuje i samo ponižava, ali ona ne govori u ime naroda, niti ima pravo i ceo narod zna da ne govori u ime naroda.

Prvi i najveći zločin je sama agresija, koja predstavlja zločin protiv mira, a počinjeni su zločin genocida, zločini protiv čovečnosti i ratni zločini od 24. marta 1999. godine, kada je NATO napao Jugoslaviju do danas. U svim zemljama NATO-a, Evropske unije i drugim, pod uticajem NATO-a vršena je velika antisrpska i antijugoslovenska propaganda, s ciljem da se zataškaju masovni zločini protiv civilnog stanovništva. Da li je prebrzo za prevodioc?

prevodilac: Prevodioci prate, hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja slušam odjek ovde, pa ću se prilagođavati brzini prevođenja.

SUDIJA MEJ: Prate, ali imajte ih na umu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Zbog toga su u većini zemalja izostale istinite informacije o zločinima počinjenim u Jugoslaviji. Po svom intenzitetu i vojnoj snazi, agresija na Saveznu Republiku Jugoslaviju najveća je na svetu posle Drugog svetskog rata, preduzela je alijansa od 19 najrazvijenijih zemalja, 676 puta ekonomski moćnija od Jugoslavije, po podacima statistike, a ti ekonomski podaci su svima dostupni i beskrajno puta vojno moćnija od Jugoslavije. NATO nije birao svoje žrtve. Stradali su deca, žene, starci, bolesnici, porodilje, teški bolesnici na dijalizi, izbegličke kolone, novinari i snimatelji na radnom zadatku, zemljoradnici na poljima, prodavci

na pijačnim tezgama, putnici u autobusima i vozovima, prolaznici na mostovima, razorene i oštećene čitave stambene četvrti, čitavi centri gradova. Učinjeno je sve u skladu sa izjavom, čitali ste je u novinama, da Srbiju treba vratiti u kameno doba. Od ukupnog broja ubijenih civila, 30% su deca. Od ukupnog broja teško ranjenih civila, 40% su deca. Samo sada o civilima govorim. Bombardovanjem je bilo ugroženo i oko 120.000 porodilja, kao i životi novorođenčadi, od kojih su se neka rađala čak i za vreme vazдушnih napada. 1.300.000 učenika osnovnih i srednjih škola, bilo je za vreme bombardovanja lišeno školovanja. Celokupno civilno stanovništvo, posebno deca, bilo je izloženo svakodnevnim stresovima zbog neprekidnog bombardovanja i danju i noću, što je prouzrokovalo traume i druge psihičke poremećaje, koji ih mogu pratiti do kraja života. Više od polovine stradalih na Kosovu bili su građani albanske nacionalnosti, upravo oni radi čije je navodne zaštite izvršena agresija, koju njeni izvršioци nazivaju humanitarnom intervencijom. Uskoro ćete videti kako izgleda.

Dakle, grubo kršeći odredbe člana 2. Povelje Ujedinjenih nacija, bez saglasnosti Saveta bezbednosti, pretpostavljam da bar u tome nema spora, da je grubo prekršena Povelja Ujedinjenih nacija i da je učinjena bez saglasnosti Saveta bezbednosti. Između ostalog, prekršene su Konvencije o ratnom pravu iz Ženeve iz 1949. godine i Dopunski protokol II iz ove konvencije iz 1977. godine, Međunarodni pakt o građanskim političkim pravima i o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima iz 1966. godine i druge međunarodne konvencije. Pored međunarodnih konvencija, NATO je prekršio i odredbe svog sopstvenog Statuta, prema kojima je on odbrambena, regionalna odbrambena organizacija koja može delovati samo na teritoriji svojih država članica. Agresijom na Jugoslaviju, prekršeni su ustavi i zakoni većine zemalja članica NATO-a po čijim odredbama je zabranjeno vršenje ovakvih vidova oružane agresije.

Vlada Savezne Republike Jugoslavije podnela je tužbu Međunarodnom sudu pravde u vezi sa agresijom NATO-a, zahtevajući da sud presudi da je NATO prekršio obavezu zabrane upotrebe sile protiv druge države, da je učestvovanjem u obuci, naoružavanju, finansiranju, opremanju i snabdevanju terorističke organizacije na

Kosovu prekršena obaveza o nemešanju u unutrašnje stvari drugih država, da je napadima na civilne ciljeve i ubijanjem hiljada žena, dece, staraca prekršena obaveza izbegavanja žrtava među civilnim stanovništvom. Uzgred, videćete da su civilni ciljevi bili glavni ciljevi, što se vidi i po žrtvama i po celoj dinamici. Na Kosovu su u svim tim kampanjama bombardovanja uspeli da unište sedam tenkova, ali zato su uništili mnogo više bolnica nego što su pogodili tenkova, mnogo više škola su pogodili nego tenkova, mnogo više zdravstvenih centara i dečijih obdaništa su pogodili nego tenkova. I sve druge moguće obaveze, jednostavno kao što je da je upotrebom kasetnih bombi prekršena obaveza o zabrani upotrebe zabranjenog oružja, tvrdio je taj isti Šej, koji laže ovde, na ovoj televiziji. On je inače dobio gran pri za laganje, te godine, tako što je tvrdio da ne upotrebljavaju kasetne bombe i čak su tvrdili to uporno dok nije došla Meri Robinson (Mary Robinson) u Niš, gde je videla kasetne bombe i objavila pred televizijom kako se upotrebljavaju. Tek onda su priznali da su upotrebljavali kasetne bombe. Da je bombardovanjem rafinerija nafte i hemijskih postrojenja prekršena obaveza o zabrani prouzrokovanja ogromne ekološke štete, da je upotrebom oružja koje sadrži osiromašeni uranijum prekršena obaveza o zabrani upotrebe zabranjenog oružja i zabrani prouzrokovanja dalekosežne štete po zdravlje i okolinu, da je ubijanjem civila, uništavanjem preduzeća, komunikacija, zdravstvenih i kulturnih institucija prekršena obaveza o poštovanju prava na život, prava na rad, prava na informisanje, prava na zdravstvenu zaštitu i drugih osnovnih ljudskih prava. Da je rušenjem mostova na međunarodnim rekama prekršena obaveza poštovanja slobode plovidbe i da sve ovo predstavlja zločin kojim je prekršena obaveza o zabrani nametanja jednoj nacionalnoj grupi takvih uslova života, koji imaju za cilj potpuno ili delimično fizičko uništenje te grupe.

Za počinjene zločine i počinjenu ratnu štetu, odgovorni su NATO alijansa, države članice koje su učestvovala u agresiji na Jugoslaviju, kao i druge države koje su posredno pomagale NATO. Pored država odgovorna su i fizička lica počev od naredbodavaca, šefova država i vlada, ministara odbrane, generalnog sekretara NATO-a, vojnih komandanata i drugih, do neposrednih izvršilaca.

Sada ću zamoliti, pošto su mi obećali da mogu da prikazem fotografije, pošto prelazim na neke konkretne ilustracije, da se prikažu ove fotografije, a reći ću vam o čemu se radi. Dana 14. aprila 1999. godine...

SUDIJA MEJ: Da, uzmite fotografije od gospodina Miloševića.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Molim vas, prikažite sve ove fotografije redom na grafoskopu, odnose se na taj događaj. Dakle, 14. aprila od 13.30 h do 15.30 h u Đakovici, na putu Đakovica–Prizren...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak, molim vas. Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dakle na putu Đakovica–Prizren, pored sela Madanaj (Madanoj), u tri navrata bombardovana je kolona albanskih izbeglica, uglavnom žena, dece i staraca koji su se vraćali svojim kućama vozilima, traktorima i zaprežnim kolima. Šta je bilo sa slikom? Molim vas da pogledate ove slike. Dobro, ja imam sada na mom monitoru. Možete da idete dalje. Sledeću.

SUDIJA MEJ: Ja nemam sliku. U redu, sad imamo sliku na monitoru.

Prikazane su fotografije kolone albanskih izbeglica, bombardovanih na putu Đakovica–Prizren.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Možete dalje. To su sve seljaci, majka i ćerka nastradale u selu Madanaj. Možete dalje. Nisu išli nikakvim autobusima, nego traktorima, zaprežnim vozilima. Svako je mogao da vidi da su u pitanju civili, seljaci. Možete dalje. Ugljenisani leševi. Imajte u vidu da imate sa obe strane fotografije, molim vas, sa obe strane. Možete dalje. Produžite. Možete dalje. Devojčica. Dalje. Starica. Dalje. Dalje. Treba li još, dajte dalje. Ugljenisani ljudi. Dalje. Dakle, to se dogodilo 14. aprila, nesumnjivo, pošto je reč o 13.30 h do 15.30 h po danu, po jasnom danu, gađani su namerno, ali ću vam reći zašto su gađani. Gađani su jer su se vraćali u svoje selo, suprotno koncepciji agre-

sora, koji je medijski lažirao laži kako Albanci beže pred srpskom vojskom i policijom. Svi su morali da napuštaju sela, a niko nije smeo da se drzne da se vrati u sela. Pored bombi za vreme agresije, bacani su i leci u kojima se, na albanskom jeziku, građani pozivaju da beže. U istom pravcu je delovala teroristička OVK, koja je čak i ubijala neposlušne glave porodica koje nisu htele da poslušaju i da beže iz svojih kuća i svojih sela. To je još jedan dokaz sadejstva između NATO snaga i ove terorističke organizacije, koja je upotrebljena radi destabilizacije Jugoslavije. 25. marta u 5.00 h, bombardovano je Rožaje. Ja neću da navedem mnogo primera jer bi mi bilo potrebno desetak dana, a onda bih se previše umorio da desetak dana govorim, zato ću ilustrovati samo nekim primerima. 26. marta bombardovano je selo Grlić u opštini Danilovgrad, 2. aprila selo Nogavac (Nagač) u opštini Orahovac (Rahovec), Kosovo i Metohija, s velikim brojem ubijenih i mnogo ranjenih, mnogo teško ranjenih. Evo, daću vam još samo da pogledate Nogavac, ove četiri fotografije. 22. aprila, 1.45 h, područje Kuršumlije, selo Smokovo, mnogo ljudi ubijeno i ranjeno. Možete da date ove četiri fotografije. 4. aprila, takođe Čačak. 5. aprila, bombardovano je Vranje. Evo ovaj set fotografija možete pokazati zajedno, ovo imate na drugoj strani.

SUDIJA MEJ: Pogledaćemo fotografije, a onda ćemo napraviti pauzu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ili možda pošto to uzima dugo vremena, da sad još jednu vam dam, ali dobro, završite tu.

SUDIJA MEJ: Pokažite, molim vas, fotografije jednu po jednu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pretpostavljam da se na vašem ekranu bolje vide ubijeni ljudi, uglavnom seljanke, većinom seljani. Mnogi ljudi su zatrpani. Ova seljanka je izgorela praktično od bombe. Ovo je već, što sam rekao iz Vranja, uglavnom su gađali stambena naselja. Od samog početka, dakle, vidite datume, 25, 26, 27. mart, početak aprila gađaju se porodične kuće, gađaju se civilni objekti, oni su najprioritetnija meta zlikovaca koji su odlučivali o

tome. Opet žena, starica...

SUDIJA MEJ: U redu, sada ćemo napraviti pauzu od 20 minuta. Molim, ustanite.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Nastavićemo do 13.45 h, a onda ćemo završiti sa radom za danas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: 5. aprila 1999. godine, u 21.45 h, Aleksinac je bombardovan. Aleksinac je mali grad u centru Srbije, rudarski grad. Svako u Srbiji zna za aleksinačke rudnike. To su rudnici uglja, sa jamskim kopom, to je najteži posao, rudarski. Taj mali grad nema nikakve vojne baze, nema nikakav strateški značaj i njegovo uništavanje se može uporediti samo sa bombardovanjem gradova od strane nacista u Drugom svetskom ratu, dakle bez ikakvog povoda i bez ikakvog cilja, osim da se pobije što više civila, pogotovo građana, siromašnih ljudi. Kada je Širak (Shirac) bio u Beogradu, čuo sam na televiziji kako je rekao da je on spasao beogradske mostove, doduše nije ih sve spasao, najveće su bombardovali i srušili, jer je stavio veto, što pokazuje da su šefovi država odlučivali o ciljevima. Kada bude došao ovde, a ja, kao što znate, imam pravo da to zahtevam i da ispitam svedoka, moraću da ga pitam, na primer, a zašto nije stavio veto i na uništenje jednog malog rudarskog grada i pogibiju tako mnogo građana, civila, žena, dece i kakav je to mogao da bude ratni cilj, osim samog zločina ako je zločin uopšte moguće da sam sebi bude svrha. Ja ću da zamolim, da se prikažu slike iz Aleksinca, da vidite kako izgleda centar grada i kako izgledaju ubijeni ljudi u Aleksincu, praktično ceo centar grada i šire naravno.

Prikazane su fotografije Aleksinca

Ovde se vidi zatrpan leš, na ovoj prethodnoj slici. Srušene kuće, kao što vidite, prizemne stambene zgrade, porodične kuće. Ovde piše gde su pronađeni leševi ljudi u tim kućama.

SUDIJA MEJ: Da li je to to? Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: 6. aprila bombardovano je Dubinje, u najnerazvijenijem delu Srbije, u Sjenici. Inače taj sjenički kraj je kraj u kome uglavnom žive Muslimani. 6. aprila takođe, bombardovana je Podgorica, 7. aprila bombardovana je Priština, uništena je potpuno zgrada pošte u centru Prištine, izginuli su mnogi ljudi, mnogi zatrpani u ruševinama i Srbi i Albanci i Goranci, i Turci, ali najviše Albanaca. Da ne bih prekidao, ja ću dati onda set fotografija sa više objekata, ali ću zamoliti džentlmena koji ovo pušta da uključi i potpis ispod slike da bih mogao da komentarišem. 8. aprila bombardovana je Čuprija, takođe jedan mali grad u centru Srbije, od 00.40 h do 00.50 h. Kao što vidite gradove, pogotovo male gradove, bombarduju uvek noću, kada ljudi spavaju u svojim kućama, kada su sigurni da će biti pobijeni. A u gradovima, kakav je na primer Aleksinac, Čuprija, gotovo da i nema nikakvog skloništa protiv bombardovanja i ako ima, to je toliko malo i u to se sigurno ne može smestiti ni jednocifren procenat stanovnika. Videćete i slike srušenih kuća u Čupriji. 9. aprila bombardovana su sela u opštini Mionica. Mionica spada u najmanje opštine, a možete da zamislite selo u takvoj opštini, jedan stočarski kraj. 9. aprila, takođe, bombardovani su Pričevići u opštini Valjevo, preciznije, zaselak Boškovići. Između 10. i 11. aprila, čak u tri talasa, bombardovana je opština Kuršumlija, a posebno je stradalo selo Merdare, na koje su bačeni i razorni projektili i kasetne bombe. Spisak ubijenih biće dat na uvid javnosti i vama, kao što se to uostalom odnosi na mnoge druge događaje koje citiram. 11. aprila u 4.00 h ujutru, bombardovano je selo Smaila u opštini Kraljevo. 11. aprila bombardovano je selo Turekovac, u opštini Leskovac.

Srpski seljak je najžilaviji seljak na svetu. On je izdržao sve ratove. Ovo su samo nacisti mogli da smisle, da ovako masovno bombarduju sela. Imam ovaj izveštaj, ima ih mnogo, ali kaže: „Izgubio sam svest i ne znam šta se sa mnom posle događalo, samo znam da se sada nalazim u Beogradu, na lečenju u Vojnomedicinskoj akademiji.“ Nerez Čolaku (Neres Qolaku), Albanac koga su doneli iz bombardovane Prištine u najelitniju zdravstvenu ustanovu koju ima Jugoslavija, a ovde slušamo kako smo organi-

zovali izbacivanje Albanaca, da smo čak i rat izazvali da bi pobili Albance.

14. aprila, selo Pavlovac u opštini Vranje, videćete i leševe ispred seoskih kuća, među njima i leš dvanaestogodišnje Milice Stojanović. 16. aprila bombardovana je Subotica. 17. aprila bombardovana je Batajnica. To je mesto u blizini Beograda, videćete leš male Milice Rakić, rođene 1996. godine. 17. aprila, takođe, istog dana gađano je, to je Beograd u stvari, periferija Beograda, radničko stambeno naselje u Rakovici. I ovaj smrtonosni učinak dostavićemo posebnim spiskom. Videćete slike kuća u nekoliko ulica i leševe ljudi. 20. aprila selo Dolovi u opštini Novi Pazar, takođe nerazvijeni deo Srbije. 21. aprila izbegličko naselja Meja u Đakovici, gde ćete takođe videti leševe. Tu su bile izbeglice iz Republike Srpske i u vezi s tim, što smo ovde čuli o navodnom naseljavanju Srbima Kosova. Na osnovu činjenice da su izbeglice iz Republike Srpske bile na Kosovu, mogu da kažem da sve činjenice demantuju ove zlonamerne tvrdnje, rekao bih zaista, veoma niske insinucije, milion izbeglica je primila Jugoslavija. Najmanje je na Kosovu. Ako bi po tome sudili, verovatno bih dobio tužbu da sam hteo da promenim demografsku kartu Beograda, jer najveći broj izbeglica je otišao u Beograd i u velike gradske centre. Niko nije prisiljavao izbeglice da izaberu gde će ići. Izbeglice su išle tamo gde im se pružila prilika, a 80% i više bilo je smešteno u porodičnom smeštaju, kod porodica koje su ih primile. Meni je Sadako Ogata (Sadako Ogata) rekla jednom prilikom da nigde nije videla tako dobru brigu o izbeglicama kakvu je videla u Jugoslaviji. A vama, na primer, mogu da kažem, što takođe možete da nađete, ako biste uopšte želeli da se time bavite, da je za vreme rata u Bosni preko 50.000 muslimanskih izbeglica, registrovanih, došlo da se skloni u Jugoslaviju. Šta mislite, da 50.000 ljudi dođe iz zemlje za koju ovde čujemo se tvrdi da smo mi na nju izvršili agresiju, pa oni dođu, njih 50.000, da se skloni kod agresora. Kome, izvinite, to može da bude verovatno i šta znače uopšte takve tvrdnje, ali hartija trpi sve, pa i to. Videćete leševe i razrušene objekte, pobijene ljude.

Pomenuću, nisam još ni ovaj prvi mesec prešao, kao posebno, rekao bih nedelo, iako je to vrlo blaga reč, bombardovanje zdravstvenih objekata. Bombardovani su zdravstveni centar Stu-

denica u Kraljevu; zdravstvena stanica u selu Miločaj; apotekarska ustanova u opštini Lađevci, u zdravstvenoj stanici Lađevci; zdravstveni centar Leskovac, opšta bolnica; dom zdravlja u Prištini; dom zdravlja u Rakovici, to je radničko naselje kod Beograda, odnosno u Beogradu; dom zdravlja Zemun, zdravstvena stanica 13. maj, u okviru poljoprivrednog kombinata Zemun; dom zdravlja Sima Milošević na Banovom brdu u Beogradu; dom zdravlja u Sremčici u Beogradu, na periferiji; dom zdravlja u Železniku; apotekarska ustanova u Gnjilanu; zdravstveni centar Leskovac, opšta javna bolnica; opšta bolnica u Đakovici, dom zdravlja u Đakovici; zdravstveni centar Kosovska Mitrovica; dom zdravlja Leposavić; dom zdravlja Vučitrn; dom zdravlja Raška; dom zdravlja industrije u Nišu; zdravstveni centar u Čačku, u selu Leskovac, dom zdravlja tog sela; zdravstveni centar u Čačku; dom zdravlja u Lučanima; dispanzer duvanske industrije iz Niša; dispanzer industrije „Jastrebac“; Institut za štitnu žlezdu i metabolizam Čigota u Čajetini, na planini; zdravstveni centar Južni Banat – Pančevo; zdravstveni centar Prokuplje; zdravstveni centar Čuprija; dom zdravlja u Čupriji; zdravstveni centar pri fabrici „21. maj“ Beograd; dom zdravlja u Kuršumliji; Institut za ortopedsko-hirurške bolesti Banjica; zdravstveni centar Valjevo – jedinica opšte bolnice u Valjevu, itd. Pored toga, bombardovanje obrazovnih ustanova. Ja ću dati ovaj spisak na uvid javnosti, ali zbog uštede vremena ne bih ga čitao, jer ovo je pregled obrazovnih ustanova, oštećenih ili uništenih u agresiji NATO-pakta samo u prvih mesec dana. Na svakoj se stranici nalazi desetak škola, a ovaj spisak u prvih mesec dana ima tačno 34 stranice. Na 34 stranice je spisak uništenih i oštećenih škola u NATO agresiji. U Beogradu, uglavnom osnovne škole, na opštini Čukarica, na opštini Rakovica, na opštini Voždovac, na opštini Zemun, Savski venac, Zvezdara, Palilula, Novi Beograd, Obrenovac, Sopot, a onda u Boru, u Jablaničkom okrugu, u Leskovcu, u Nišu i Nišavskom okrugu od osnovnih škola do fakulteta, do stručnih škola, građevinskih, mašinskih, tehničkih, učiteljskih škola, objekata za smeštaj đaka i studenata, studentskih domova, studentskih restorana i centralnih kuhinja, ali je najviše osnovnih škola. Dakle, na 34 stranice škole.

Takođe, neću da čitam ceo spisak bombardovanja spomenika kulture koji će moji saradnici takođe dostaviti i na uvid javnosti i vama, koji je na 18 stranica, slučajno se desilo da je na 18 stranici bliži izgled uništene zgrade Prizrenske lige na Kosovu.

Ali pre nego što nastavim, zamolio bih da se prikažu fotografije ovih bombardovanja, najčešće sela, gradova, znači Dubinja, Podgorice, Prištine, Pričevice, Vranja, itd., o kojima sam vas informisao.

Ovo su zgrade u centru Prištine, nisam na vreme pogledao, to je zgrada Zavoda za zdravstveno osiguranje u Prištini. Ovo je robna kuća Grmija u Prištini, takođe bombardovana. Na početku ste videli potpuno uništenu zgradu pošte. Ovo su sve porušene kuće u okolini pošte, stambene zgrade, prizemne zgrade u okolini pošte u Prištini. Ovo su otkopavanja ruševina kuća, radi nastradale porodice Gaši (Gashi), albanske porodice Gaši. Pet članova porodice je iz te kuće izvađeno, na dan 7. aprila 1999. godine. Ovo je leš Radovana Aleksića iz Zanatske ulice. Idite dalje. Takođe leševi, takođe u Prištini, ja ne vidim dobro kako sve piše. Ovo su srušene kuće u Čupriji. Rekao sam vam da je to mali grad u centru Srbije. Kao što vidite, opet porodične kuće. Dalje. Takođe u Čupriji. Ovo su seljačke kuće, koje su bombardovane u opštini Valjevo. Možete dalje. To su porušene kuće seljaka u selu Merdare, u opštini Kuršumlja. Ovo je konkretno kuća u kojoj je poginulo petoro ljudi, od toga jedno dete od godinu dana. Uglavnom je ovo dokumentacija koja je pravljena tada. Dalje. To je sve u istom selu. To je selo Turekovac u opštini Leskovac. Dalje. To su delovi neeksplozivnih projektila. Porušene kuće u selu Pavlovac, u Vranju i leš Mijalka Trajkovića, koji je nastradao od dejstva kasetne bombe. Dalje. Kuća nastradalog, to su dejstva kasetnih bombi koje ubijaju ljude i ne ruše objekte, zato su i zabranjene. Sledeća, molim. Ne treba komentar ovde. Dalje. Tu ima poginula devojčica. Tu je ova devojčica od 12 godina, Milica. Krateri. Dalje. Ovo je Subotica, 16. april. Dalje. To je kuća Mihalja Refalje (Mihal Refali) u Subotici, takođe prizemna stambena zgrada. Dalje. To je kuća u kojoj je poginula mala Milica Rakić. Dalje. To je devojčica. Takođe srušena kuća u tom istom kompleksu. Dalje. Vidite, možete sami da zapazite da su to prizemne kuće. Ovde vidite leševe. Dalje. Ovo

je u selu Dolovi, Novi Pazar, 20. aprila. Kao što vidite siromašne kuće, nerazvijeni kraj. Dalje. Ovo je izbegličko naselje Meja, koje sam vam pomenuo, 21. maja u Đakovici. Dalje. To su izbeglički objekti. Dalje. Ovo su leševi izbeglica, kao što vidite uglavnom ženskih. Dalje.

Hoću da vam skrenem pažnju, da je bilo jedno, rekao bih, divljačko bombardovanje mostova i komunikacija. 1. aprila, bombardovan je „Varadinski most“, to je most u gradu Novom Sadu, na Dunavu. Rušenjem mosta je prekinut i dovod vode, za ceo kraj preko reke, a potpuno je zatvoren Dunav za plovidbu. Istog dana, ovo je bilo u 4.55 h. U 5.05 h, bombardovan je takođe most na Dunavu, na putu Beograd–Novi Sad kod Beške, to je glavna saobraćajnica kojom prolazi autoput Beograd–Novi Sad. 3. aprila bombardovan je „Most slobode“ u Novom Sadu. 3. aprila bombardovan je „25. maj“ koji spaja Bačku Palanku u SRJ i Ilok u Hrvatskoj. Most kod sela Jezgrovici, most u Biljanovcu, železnički most u Novom Sadu, most na Ibru kod Drvenika, most u Bogojevu, most u selu Lozno, železnička pruga Kraljevo–Lapovo i to 6. aprila, u 3.30 h ujutru. Između 11. i 12. aprila, aerodrom Priština i autobuska stanica u Prištini. Možete začas da pređete preko ovih fotografija, jer se ovde vidi jedno sistematsko uništavanje svih vitalnih komunikacija, vitalnih za život civila i zabranjenih za gađanje po Ženevskoj konvenciji.

Prikazane su fotografije bombardovanih mostova

Pređite kratko. Ovo je „Varadinski most“, to je sve Novi Sad, mostovi u Novom Sadu su bili posebna meta da se potpuno parališe život. To je srušeni „Most slobode“ u Novom Sadu, preko Dunava. Novi Sad, Sremska Kamenica. Dalje. To je „25. maj“ na Dunavu, između Iloka i Bačke Palanke, koji je bombardovan 3. aprila. Dalje. Ovo je most kod sela Jezgrovici. Dalje. Možete brže da pređete preko mostova. Most u selu Biljanovac na Ibru. Dalje. Ovo je železnički most u Novom Sadu. Dalje. To je na Ibru u selu Drvenik kod Kraljeva. Dalje. Ovo je drumski most preko Dunava u Bogojevu kod Sombora. Dalje. Most u selu Lozno kod Kraljeva, to je njegov izgled. To je jedna uništena kuća. Dalje. To je preko

Dunava u Bogojevu. Železnička pruga kod Bogutovca. Dalje. Železnička pruga Kraljevo–Lapovo. Iste slike kakve smo gledali u Drugom svetskom ratu, kad smo učili, kad smo išli u školu posle rata. Dalje. Aerodrom u Prištini. Autobuska stanica u Prištini. Dalje. To je autobuska stanica takođe.

Ovaj zločin je takođe takav da nema smisla ni da se komentariše. 12. aprila uništen je u 11.40 h raketama „Sarajevski most“ na putu Leskovac–Vranje, na udaljenosti 12 kilometara od Leskovca. Pogođen je železnički most u blizini mesta Grdelica, na kome se u tom trenutku nalazila kompozicija voza koji je saobraćao na relaciji Beograd–Ristovac. Uništen je voz, ugljenisani putnici, to je putnički voz na redovnoj međunarodnoj pruzi, koji ide po svom redu vožnje u 11.40 h, znači, reklo bi se u podne. Takođe ćemo spisak žrtava dati i vama i javnosti. Ja molim da se ove fotografije pokažu, da se vidi kako izgleda, s tim što kod nekih fotografija ne možete biti načisto da je moguće da ljudi tako izgore, ali molim vas prikazite i ove fotografije.

To je bombardovani most na kome je voz. Ovo su uništeni vagoni. Ugljenisani leševi. Ovde na ovoj slici je devet putnika. To je takođe putnički voz. Ovo su ljudi, ispali iz voza, već kao što vidite poluizgoreli. Piše da je ženski leš. Ovo se vidi da je ženski, možda jedini prepoznatljiv sa fotografije. Ovo je telo Petra Mladenovića, rođenog 1952. godine. Ovo je u to vreme neidentifikovano telo žrtve. Dalje. Ti su ljudi putovali vozom i to im je cela krivica, ali im je krivica što su građani Srbije. Dalje. Kao što vidite, neverovatno je kako izgorelo telo izgleda. Dalje.

12. aprila bombardovan je „Efendin most“ pored Ponoševca; 13. aprila most u Biljanovcu; 14. aprila železnički most pored Limskog jezera. Između 14. i 15. aprila, most pored Pepeljevca; 15. aprila most na reci Moravi, pored sela Jasika. Preskačem opise jer želim da uštedim vreme. 15. aprila, most Smederevo–Kovin, takođe preko Dunava, svi objekti u blizini mosta su stradali. Ovo su fotografije i ja ne bih sve fotografije ovih srušenih mostova sada prikazivao, jer imam danas još nedovoljno vremena.

22. aprila bombardovana je pošta u Užicu. To je jedan od najvećih gradova u Srbiji. 23. aprila bombardovan je most „Sava“ prema Surčinu kod Ostružnice.

Posebno su bombardovani releji i repetitori. Ja uopšte neću da čitam sada bombardovanje releja i repetitora, a 21. aprila, bombardovan je poslovni centar „Ušće“ na Novom Beogradu, gde se nalazilo više preduzeća, sedište Socijalističke partije Srbije, dvadesetak firmi i nekoliko televizijskih i radio stanica. Ovde su slike uništenih TV kanala, SOS, TV Pink, TV Košava, koju je vodila moja ćerka. Čuli smo sa NATO pres-konferencije da je ta televizija koju je vodila moja ćerka uništena kao centar Miloševićeve propagande, a istina je, koju zna cela Jugoslavija, da je to bila muzička televizija i da ta televizija nikada, nikada dakle, nije emitovala nijednu informativnu ili dokumentarnu emisiju, već isključivo muziku i to pretežno američku i emitovala je filmove i to pretežno američke. Jedina informacija koja se mogla sa te televizije videti bila je informacija o prognozi vremena. To je bila koncepcija televizije, tu je bio centar Miloševićeve propagande i ona je gađana. Dva dana kasnije, posle gađanja centra „Ušće“, NATO je gađao Radio-televiziju Srbije i tada pobio sve novinare, snimatelje i tehničare koji su se nalazili i izvršio zločin, ne samo što je gađao novinare na zadatku nego ih je gađao na radnom mestu. Daćemo spisak žrtava. Ali hoću ovde da pomenem još jednu činjenicu: pronatovska vlada u Beogradu uhapsila je Dragoslava Milanovića, generalnog direktora RTS-a, zato što se navodno nije pobrinuo da na adekvatan način zaštiti svoje radnike, pa su njegovom greškom ti radnici pobijeni. Ja mislim da cela javnost može da vidi potpuno istu logiku između tog objašnjenja i hapšenja Milanovića i logiku kojom se služi tužilac u ova dva dana. NATO je bombardovao RTS, uništio, pobio ljude, a režim u Beogradu hapsi direktora te televizije, zato što je NATO bombardovao televiziju, a on je kriv što se to dogodilo.

Molim vas, prikažite slike, samo ove iz Radio-televizije Srbije, mada se u ruševinama samo vide prsti, ruke, noge koje vire, ali da vidite, jer je to takođe jedan od teških zločina. Evo izvolite. Pređite preko svih slika, ja neću da ih komentarišem jer sam komentarisao, nećete moći ništa da vidite, osim vrhove prstiju ili delove tela poginulih.

To je u centru Beograda, zgrada Radio-televizije Srbije. I nije nikakva, da tako kažem, drugorazredna, nego broj jedan

zgrada. Tu je televizijski master i odatle je naravno isijavao. Evo, ovde se vidi šaka koja viri i deo tela. Dalje molim vas. Ostaci žrtava.

Izuzetno je ciljano na privredne objekte, u skladu sa zahtevom da se Srbija vrati u kameno doba. Fabrika poljoprivrednih aviona u Pančevu od 23. marta, 24, 27, pa ponovo 29. marta 1999. godine. Poljoprivredni kombinat „Mladost” u Gnjilanu na Kosovu i Metohiji, 26. marta. Fabrika „Sloboda” u Čačku 28. marta, u 4.43 h i 30. marta ponovo, u 4.10 h. Fabrika „Sloboda” je bila poznata po mašinama za pranje veša, šporetima, pogonima za kvarcne peći, za emajliranje, itd. Bila je meta i 4. i 6. aprila. Fabrika „Sloboda” je najveći industrijski objekat u Čačku i ogroman broj porodica je živio od rada u toj fabrici. 4. aprila, meta je bila toplana u Novom Beogradu, koja greje ceo grad, ceo Novi Beograd. 5. aprila duvanska industrija „Niš”, pa hemijska industrija „Milan Blagojević” u Lučanima. 9. aprila u 1.20 h, gađani su zavodi „Crvena zastava” u Kragujevcu, preko 30.000 zaposlenih. Tu se proizvode automobili, putnički automobili i drugi proizvodi. Preko 30.000 porodica je živelo od te fabrike. A oštećena su još, ja neću ovde da čitam, još 64 objekta u okolini fabrike. Odnosno, ne može se reći fabrika, to je kompleks fabrika, komponovan iz više zajedničkih objekata. 12. aprila plantaža u Orahovcu, i selo Rznici (Irznici), u opštini Dečane. 13. aprila niz privrednih objekata u Prištini, 14. aprila kompleks fabrika „Krušik” u Valjevu, koja je takođe najveće preduzeće u Valjevu, od koga živi ogroman broj ljudi. Uništili su fabrike za proizvodnju tekstilnih mašina, fabrike za proizvodnju akumulatora, fabrike za proizvodnju armatura i niz drugih objekata, te velike kompanije koje su uspešno radile. 15. aprila od 5.00 h do 5.15 h uništene su fabrike „14. oktobar” u Kruševcu, 15. aprila u 1.30 h bombardovane su u Beogradu, u opštini Rakovica. Pomenuo sam vam radničko naselje Rakovica, tu je koncentrisan i veliki deo industrije Beograda, uglavnom metalske industrije, preduzeće „Jugostroj”, to su rashladni uređaji, Beogradska pekarska industrija, znači proizvodnja hleba, „Rekord” – proizvodnja guma, Industrija motora Rakovica – proizvodnja traktora; „21. maj” Beograd – proizvodnja motora za automobile; preduzeće „Minel” – proizvodnja energetske opreme, itd. Mana-

stir Rakovica, objekti pošte, Mašinske škole, osnovne škole, dve osnovne škole, obdanište za radničku decu, obdanište „Izvorčić“ i „Hajdi“, kao i obdanište „Dimitrije Koturović“, hotel „21. maj“, dom zdravlja Rakovica. Objekti u Kragujevcu, 15. aprila gađano je gradsko jezgro Kragujevca i to u blizini železničke i autobuske stanice, gde ima najviše ljudi. Objekti u Nišu 15. aprila, veliki broj civilnih objekata. 17. aprila preduzeće „Prva iskra“ u Bariču, i tako dalje kada je reč o privrednim objektima.

Možete u stvari, ako možete da prikazete jednu za drugom ove slike, jer se vidi kakva su strašna uništenja.

Ovde u fabrici „Utva“ vidite i gotove poljoprivredne avione koji su uništeni, a od fabrike „Crvena zastava“ u Kragujevcu, gde je radilo 30.000 radnika, ne možete da vidite ništa, jer su srušeni sa zemljom, nije bilo nikakvih ostataka. To je praktično preduzeće koje je likvidirano na taj način. Dok on sprema, ja mogu da vam kažem, samo vi nastavite, mi smo za nekoliko meseci posle toga osposobili proizvodnju, kao što smo za nekoliko meseci osposobili saobraćaj, sve mostove i do kraja te prve godine svi koji su izgubili krov nad glavom dobili su nove stanove u velikom jednom projektu obnove zemlje. Pređite kratko preko tih, to su fabrike „Sloboda“ u Čačku, uništene bombardovanjem, ovo je toplana u Novom Beogradu, ugljenisano telo radnika Beogradskih elektrana, kojima pripada toplana na Novom Beogradu, zapaljen rezervoar za gorivo u Beogradu, u gradu. Dalje, srušen magacin u fabrici DIN u Nišu. Dalje, izgled tog objekta u Nišu. Dalje. To su fabrike u Lučanima koje sam maločas pomenuo. Sledeća molim. To su fabrike automobila u Kragujevcu. Dalje. To je isto fabrika, ovo je montažna traka, možete da vidite više školjki automobila još na nekim delovima. Dalje. To je isto fabrika automobila. „Plastika“ u Prištini, samo ta lakirница, koju ste sada videli bila je investicija od preko 100 miliona maraka. Dalje. To su objekti magistrale u Prištini što smo sada videli. Ovo su fabrike tekstilnih mašina u „Krušiku“ u Valjevu. Dalje. Takođe fabrika „Krušik“ Valjevo. Ovo je uništena hala transporta, ovo je srušeni objekat takođe, restoran za radnike u „Krušiku“ Valjevo. Dalje. To je fabrika za proizvodnju akumulatora u „Krušiku“ Valjevo, isto. Dalje. Ovo je procesna oprema u „Prvoj iskri“ Barič. Dalje. To je mesto „Čigota“, fabrika armatura koja je

srušena. To su, takođe, unutra srušeni elementi fabrike armatura. Dalje. Hala fabrike akumulatora. Da li je gotovo? Hvala.

Postoji čitav veliki spisak bombardovanja skladišta nafte i naftnih derivata, koji ja neću da čitam. Sistematski je uništavano sve, ali su ekološke štete čak mnogo veće, neuporedivo veće, nego što su štete na gorivu i objektima, mada su i te štete ogromne. U Čigoti 4. aprila, od 2.00 h, u Pančevu 4. aprila, ovo su leševi radnika. U Smederevu 4. aprila, u Prištini 5. aprila, u Novom Sadu 5. aprila, u Maloj Kruši 6. aprila, u selu Devet Jugovića na Kosmetu 6. aprila, u Konoplji 7. aprila, pa ponovo 8. aprila, sistematski i temeljno sa ogromnim kraterima koje ću preskočiti. U Novom Sadu 7. aprila, ponovo u Bogutovcu 8. aprila, četiri dana kasnije, ponovo u Smederevu 9. aprila, u Novom Sadu 12. aprila, ponovo u Konoplji 12. aprila, u Pančevu ponovo pogođena postrojenja Rafinerije nafte, u Smederevu, takođe, ponovo. Vraćali su se temeljno da sve spravne sa zemljom.

Postoji takođe i spisak sportsko-rekreativnih centara i hotela, od vrha Tornik i Čigote na Zlatiboru, pa dalje, gde su poginuli ljudi, gde su fotografije sa otkinutim delovima ljudskog tela, uključujući hotel „Bačiste” na Kopaoniku, potpuno izgoreo hotelski kompleks, tu su zgrade i sve je to, i kasetne bombe na ovim slikama, i sve je to u prvih mesec dana, dakle, urađeno. Karakteristično je bespoštedno granatiranje civilnih objekata. Glavna karakteristika je što više patnji civila, što više štete po život ljudi i što više mrtvih.

Skrećem vam pažnju na činjenicu da su korišćene bombe od čijih udaraca su u njihovom neposrednom dometu ugljenisana ljudska tela. Ove bombe su korišćene za gađanje meta u naseljenim mestima i uništile su i oštetile čitava stambena naselja. Bacane su kasetne bombe na polja i neeksplozirane čekale radoznanu decu da ih nađu i da skupo plate radoznalost. Očigledno je da je meta agresora bila civilno stanovništvo. Primer mosta u Grdeličkoj klisuri, usred dana, a 30. maja, što ćete videti kasnije, bombardovali su most u Varvarinu na Velikoj Moravi u podne, na verski praznik, iako su znali i videli civile na njemu, ogroman broj civila, pa su onda tu istu konstrukciju posle jedan sat ponovo gađali, kada su znali da se na srušenom mostu već nalaze spasilačke ekipe koje ukazuju pomoć nastradalim.

Svaki od ovih pojedinačno zločina predstavlja ogromnu tragediju i cilj je očigledno bio da se teroriše i slomi cela jugoslovenska nacija. Cilj je praktično bio ceo narod. Ovi ovde podaci zasada ne sadrže opšte podatke o ubijenim vojnicima i civilima, mada i njih smatramo, takođe, isto tako žrtvama agresije, jer je mir najveća vrednost Ujedinjenih nacija, agresija i rat su najveći zločini. Oni su branili svoju zemlju i nisu mogli biti legitimni cilj u svojoj zemlji, u njenoj odbrani, legitimni cilj agresije koja je bila ilegalna, koja je prekršila Povelju Ujedinjenih nacija, koja je bila izvršena bez ikakve saglasnosti Saveta bezbednosti, pa čak i bez pitanja vlada i parlamenata članica samog NATO-pakta. Meni su govorili politički lideri parlamentarnih stranaka Italije, sve sam ih primio za vreme rata, i leve i desne, „nas niko ne pita da li ćemo da ratujemo sa susednom zemljom“. Agresija je pokazala da NATO-pakt nije savez, nego prirepak američke administracije koja može da ga upotrebi onda kada ona odluči i kako ona odluči.

Zato se ovi počinjeni zločini ne mogu ničim opravdati, jer su bili smišljeni i planirani nekoliko meseci unapred, mete odabrane nekoliko meseci pre toga. Pored toga, podnošenje neprihvatljivog teksta navodnog sporazuma u Rambujeu (Rambouillet), koji je podrazumevao okupaciju cele teritorije Savezne Republike Jugoslavije, pružio je antisrpskoj i antijugoslovenskoj propagandi da kroz najuticajnije medije, kroz globalne mreže naprave izgovor za nastupajuću agresiju. Zato je danas više nego očigledno da je pravi razlog NATO agresije bio geostrategijsko proširivanje interesa NATO-a i pojedinih njenih članova, odnosno da se stvori predsedan za agresiju i upotrebu sile suprotno povelji Ujedinjenih nacija i bez odobrenja Saveta bezbednosti. Pretpostavljam da to ni u ovoj sobi niko ne može da prečuje.

SUDIJA MEJ: Sada je 13.45 h i vreme je da završimo raspravu za danas. Rasprava će se nastaviti sutra ujutro u 9.30 h i tada možete nastaviti svoje izlaganje.

Završeno u 13.45 h.

Nastavak rada 15. februara 2002. godine u 9.00 h.